

LE MONDE *diplomatique*

MAGYAR KIADÁS

2015. november

Franciaország szabadesésben

SERGE HALIMI

Ahhoz, hogy valami hasonló előzményt találjunk Franciaország diplomáciai meggyengüléséhez, az 1956-as szuezi hadjáratig és az Algériai háborúig kell visszamennünk. A köztársasági elnök minden eleganciát nélkülöző harcias beszédeinek és a külügyminiszter javíthatatlan önelégültségének úgy tűnik, nincs is más célja, minthogy elfedjék Párizs alávett helyzetét a nemzetközi szintén.

A Németországhoz való igazodás az európai ügyekben látványosan jelent meg a görög esetben. A külügyminisztériumban süket a telefon. A pénzügyminisztérium ugyan beszédesebbnek tűnik, de ott sincs senki a vonal végén. A köztársasági elnök, François Hollande, pedig saját szerepét Berlin követeként határozta meg, akit azzal bíztak meg, hogy elfogadtassa Alekszisz Ciprászsal Merkel asszony drákói intézkedéseit. Pedig még Washington is meglepetését fejezte ki az Uniónak Athén felé mutatott kemény fellépése okán.

Az USA-val való kapcsolatában Párizs pedig akkor mutatta meg a kapcsolat alapvető jellegét, amikor nyilvánosságra került, hogy az amerikai titkosszolgálatok a többi között François Hollande köztársasági elnök után is kémkedtek – a francia kormányzóvívó azonnal kisebbiteni kezdte a gyalázatot: „Meg kell őriznünk a mértéket ebben az egészben. Nem azért vagyunk itt, hogy diplomáciai szakítást kezdeményezzünk.” – mondta, majd elsietett Washingtonba, hogy a Transzatlanti Szerződésről tárgyaljon.

„A francia válasz majdhogynem nevetséges”, mondta sértődötten a jobboldali képviselő, Henri Guaino. „Egy idő óta – tette hozzá az Amerika-barátságáról ismert volt miniszter, Pierre Lellouche –, mást se teszünk, mint vakon követjük az amerikai politikai vonalat.”

Párizs kényszeres igazodása Szaúd-Arábiai kapcsolataiban a legmeglepőbb, annyira, hogy ez már az amerikai hűbérurat is bosszantja időnként. Bár Franciaországnak nem sikerült megakadályoznia júliusban az öt nagyhatalom és az Irán közti megállapodást, mint azt Tel-Aviv és Riyad, illetve az Obamát utáló amerikai neokonzervatívok is elvárták volna, mindenki jól láthatta, hogy Párizs csak nagy nehezen szánta rá magát a csatlakozásra. Szíria esetében pedig az a vágya, hogy „megbüntesse” Bachar Al-Asszadot, kevésbé a szír rendszer kegyetlenségéről szól, mint inkább arról, hogy Párizs meg akar felelni az Öböl-menti monarchiák elvárásainak, hiszen ők esküdtek fel Asszad eltávolítására – különösen Szaúd-Arábia. Pedig a királyság egyaránt a bölcsője és a

bankára az egész világon ^[1] a szunnita fanatizmusnak, élvőse a síták véres elnyomásának Bahreinben és Yemenben is, nemkülönben egy olyan állam, amely aktívan harcol azok ellen az emberi jogok ellen, amelyeket pedig Franciaország nyíltan hirdet, hogy fontosnak tart ^[2] .

Párizs választása alapvetően nem egy stratégiai elemzési hibából fakad. Inkább az a szándék áll mögötte, hogy fenntartsa, sőt erősítse az uralkodók paranoiás félelmét, akik állandóan attól tartanak, hogy Irán és szövetségesei bekerítik őket. Így lehet rájuk sózni még néhány fegyverreladást. Ez sikeres akció volt egyébként,

hiszen október 13-án Manuel Valls miniszterelnök, Riyadból hazatérve a következő tweet üzenetet küldte szét a világba: „Franciaország-Szaúd-Arábia: 10 milliárd eurós szerződés! A kormány mindent megtesz a vállalatainkért és a foglalkoztatásért.”

Fordította: Morva Judit

[1] Nabil Mouline: Surenchères traditionalistes en terre d’islam [A hagyományörzés eszkalációja az iszlám országaiban], *Le Monde diplomatique*, 2015. március

[2] Serge Halimi: Impunité saoudienne [Szaúd-Arábiával nincs gond], *Le Monde diplomatique*, 2012. február
<http://www.magyardiplo.hu/index.php/component/content/article?id=714>

Kuba a változások útján

Kovács Gábor

Julio César Cancio Ferrer nagykövet a napokban meghívta a MUOSZ Kül-Biztonságpolitikai Szakosztályának tagjait és részletes tájékoztatást adott hazája helyzetéről az újságíróknak. Elmondta, hogy 202 országgal létesítettek diplomáciai kapcsolatot és 149 államban van állandó képviseletük. Kuba és Magyarország között a diplomáciai kapcsolat 1961-ben jött létre, amit kubai részről Che Guevara írt alá Budapesten.

A nagykövet kijelentette, hogy nem követik mások példáját, az egyes európai országokban egykor alkalmazott szocialista modell nem volt működőképes Kubában. Az elmúlt évtizedekben kialakult bürokratikus rendszer leépítése jelenleg az egyik legfontosabb feladat. Megkezdődött a gazdaság „kiigazítása” és mintegy egymillió munkavállalót a magánszektorba irányítanak át. Számuk jelenleg már eléri hatszáz ezret. Az átalakítás része a túlzott központosítás megszüntetése is. A döntések a minisztériumoktól a vállalatokhoz illetve az egyes ipari ágazatokat összefogó központokhoz kerülnek. Az állam nem irányíthatja a gazdaságot. A változások több elméleti kérdést is felvetettek. Ezek közé tartozik az értéktörvény korlátozott érvényessége és a különböző tulajdonformák harmonikus együttléte. A neoliberais „recept” azonban nem lehet megoldás Kubában.

A jövő évben tartják a Kubai Kommunista Párt VII. Kongresszusát, ami az elmúlt öt év tapasztalatait értékeli és meghatározza az elkövetkező időszak feladatait. Foglalkoznak egy harminc évre szóló gazdasági és társadalmi fejlesztési terv elkészítésével is. Szükségessé vált az 1975-ben elfogadott alkotmány módosítása, ami új közigazgatási struktúra kialakítását is jelenti. Az alkotmányt népszavazás fogja megerősíteni. Egyes döntéseknél és a képviselők kiválasztásánál a közvetlen demokrácia gyakorlata érvényesül. A nagykövet elmondta, hogy Kubában napirendre került a generációváltás és az évtized végéig a „történelmi generáció” tagjai távoznak a vezetésből. Helyüket többségében olyan személyek fogják elfoglalni, akik már az 1959-es forradalom után születtek. A politikai vezetők tisztségüket csak két ciklusban tarthatják meg.

A kubai-amerikai viszonyt érintve, a nagykövet kijelentette, hogy a diplomáciai kapcsolatok július 15-én történt felvétele a normalizálódás első lépését jelenti, ami egy hosszú folyamat kezdete. Az USA el akarta szigetelni Kubát, de ez a latin-amerikai országok szolidaritásán megbukott. Havanna alapvető kérdésnek tekinti az embargó megszüntetését, az amerikai támaszpontnak használt Guantanamo visszaadását és az ellenséges propagandakampány befejezését. Az ENSZ-ben történt szavazáson 191 ország támogatta az amerikai blokád megszüntetésére vonatkozó határozati javaslatot, ellene csak az USA valamint Izrael szavazott. Kuba jószomszédi viszonyt kíván az USA-val kialakítani, de ez nehéz feladat. Washington a kapcsolatok javulásáról beszél, de a Helms-Burton törvény alapján jelenleg is súlyos büntetéseket szabnak ki más országok Kubával együttműködő vállalataira és bankjaira.

A nagykövet elmondta, hogy Kuba számára kiemelt fontosságú a kínai reláció, de Argentínában, Venezuelában és más latin-amerikai államokban sokkal jelentősebb a távol-keleti ország gazdasági szerepe. Az elmúlt hetekben nyílt meg a Peking- Havanna közvetlen légi járat. Eltérő adottságai és helyzete miatt, a kínai gyakorlat azonban nem lehet követendő példa Kuba számára. Oroszországgal kitűnőek a kapcsolatok. A közelmúltban írtak alá 1,2 milliárd dollár értékű hitelmegállapodást, ami az energiaipar és a gépjármű fejlesztését segíti.

Az Európai Unióval folytatódik a párbeszéd, amelynek célja egy partnerségi megállapodás megkötése. Venezuelát követően, az EU a szigetország második legfontosabb gazdasági partnere. A kubai befektetési és kereskedelmi lehetőségek iránti fokozott érdeklődést mutatja, hogy az idén *Francois Hollande* francia államfő,

Matteo Renzi olasz, *Robert Fico* szlovák miniszterelnökök, *Federica Mogherini* az Európai Bizottság kül- és biztonságpolitikai főbiztosa és *Frank-Walter Steinmayer* német külügyminiszterek valamint más politikusok tettek látogatást a szigetországban. Az elmúlt napokban rendezett Havannai Nemzetközi Vásáron tizenegy EU tagország, köztük Magyarország kiállítói vettek részt. Több államból magas szintű kormánydelegáció érkezett Havannába.

Munkatársunk kérdésére a diplomata hangsúlyozta, hogy az ideológiai különbségek ellenére, a kubai-magyar kapcsolatokat a pragmatizmus és az egymás belügyeibe való be nem avatkozás jellemzi. 1990 előtt sok ezer magyar dolgozott a szigetországban és számos kubai diák tanult Magyarországon. A rendszerváltás után a magyar vállalatok elkövették azt a hibát, hogy Kubából kivonultak. A „Visegrádi Négyek” tagállamai közül Magyarországgal a legalacsonyabb a forgalom, vállalkozóink hátrányba kerültek térségbeli versenytársaikkal szemben. A nagykövet szerint, a még meglévő személyes kapcsolatokat jobban ki kellene használni. A két kormány egyetért a gazdasági, kulturális, és tudományos kapcsolatok fejlesztésében. Növekszik a szigetországba irányuló magyar turisták száma is.

Újságírói kérdésre, a diplomata kijelentette, hogy a többpártrendszer bevezetése nincs napirenden Kubában. A média szabadságáról szólva elmondta, hogy az internetes portálokon számos, a rendszert bíráló vélemény jelenik meg. Az amerikai adófizetők pénzén sugárzó Radió Marti adó- és tv állomás programjai a lakosságot és elsősorban a fiatalokat igyekeznek befolyásolni.

A több mint két órán át tartó, nyitott hangulatú beszélgetés hozzájárult a Kubában zajló gazdasági és politikai folyamatok jobb megismeréséhez.

Nők harca a testük feletti szabad rendelkezés jogáért

Sylvie Rosenberg-Reiner

Amiről most beszámolok Önöknek, azt személyes élményként, aktivistaként éltem át az 1960-as évek közepétől.

Gyakran halljuk, hogy a fogamzásgátlás, majd később az abortusz engedélyezése elkerülhetetlen volt a társadalom fejlődése során. Elkerülhetetlen, de nem harc nélküli. A szabad és ingyenes fogamzásgátlás, valamint az abortusz híveinek még nem is oly régen szembe kellett néznie az erőszakkal, a brutalitással, sőt az ideológiai harccal. Nők sokasága soha nem felejt el egyes kórházi orvosok minősíthetetlen magatartását és azt a

helyzetet, amikor az abortuszra érkező nőket sértegették és mélységesen megalázták. Ma már sokan nem tudják, hogy magát az eljárást altatás, vagy fájdalomcsillapítás nélkül végezték el a kórházakban.

1964-ben harmadéves egyetemista voltam az orvosegyetemen, ahol akkoriban nem volt semmilyen szexuális oktatás, felvilágosítás. Párizsban a Saints-Pères utcai új egyetemi előadótermek tömve voltak a hallgatókkal, akik Christian Cabrol professzor előadását jöttek el meghallgatni. (Ő volt az, aki később, 1968. április 27-én, elvégezte az első szívátültetést Franciaországban.) Christian Cabrol felrajzolta a férfiak és nők kismedencében található belső szerveit, majd a legpikánsabbat az utcai fali rajzok stílusában kommentálta. Az előadás híres volt, a jövő orvosai kizárólag itt kaptak némi információt az ember szexuális életéről, és ez is csak az anatómiára korlátozódott. Ezzel szemben az abortusz lehetséges veszélyeit és következményeit részletesen elmagyarázták: a félelmetes és gyakran halálos baktériumcsalád a clostridium perfringens okozta vérmérgezéstől kezdve a sterilitásig mindent.

A Családtervezési Hálózatot (Planning Familial) 1960-ban hozták létre. Barátnőmmel, Elisabeth Barthod-Michaut-val, 1965-ben elhatároztuk, hogy beiratkozunk, és felvilágosítási tanácsadó képzésre jelentkeznünk. Kezdetben szívesen fogadtak mint orvostanhallgatókat. A képzés hagyományos volt, és megfelelt az Orvosi Kollégium követelményeinek. Tanították a mechanikus védekező módszereket (pl. óvszer, spermaölő krém), de már a méhszáj sapka használatát saját magunknak kellett megtanulnunk. A méhen belüli eszközöket (pl. IUD) akkoriban még alig alkalmazták, s ha igen, akkor csak olyan nőknél, akiknek már több gyerekük volt. A fogamzásgátló tabletták be voltak tiltva Franciaországban, így azokról szó sem esett. A tanfolyam elején már azt éreztük, hogy nekünk nincs helyünk a családtervezési rendszerben. Már az is gondot jelentett, hogy nem voltunk férjnél, és ez nem csak a felvilágosításért érkező családanyákat zavarta, hanem a Planning vezetőit is. Bennünket pedig az Orvosi Kollégium rugalmatlansága zavart, valamint az, hogy csak a nagykorú nők felvilágosítását engedélyezték. (Ez akkoriban még 21 év volt.)

Úgy döntöttünk, hogy a legnagyobb diák-szakszervezet (UNEF) biztosítási kasszája támogatásával nyitunk egy Planning irodát a diákok részére. 1966 februárjában avattuk fel a boulevard Saint-Michel-ben, amely a Szociológiai és Demográfiai Tanulmányok Központja nevet kapta.

A mi gyakorlatunk jelentősen eltért más Planning irodákétól. Már a megnyitáskor kapcsolatba léptünk a kerület háziorvosaival és nőgyógyásaival. Tájékoztattuk őket a terveinkről, és megkérdeztük, hogy fogamzásgátlás ügyében hajlandók lennének-e fogadni a diákokat. Hosszú és nehéz tárgyalások után végre működni kezdtünk. Soha senkitől, még a fiataloktól sem, tagadtuk meg a szexuális felvilágosítást és próbáltunk, amennyire csak lehet, az abortusz iránti igényekre is megoldást nyújtani.

1971-től a harc keményebbé vált. A tüntetések és ellentüntetések egymást követték az országban. Az első komolyabb megmozduláskor 343 nő vallotta be hogy abortált, és ez a lista 1971. április 5-én megjelent a *Le Nouvel Observateur*-ben. Ez adta meg a kezdő lökést ahhoz a harchoz, melyet a nők a saját testük feletti szabad

rendelkezés jogáért vívtak. A kiáltványnak nagy nemzetközi visszhangja lett, mivel közismert személyiségek is aláírták. Reakciós véleményvezérként az Orvosi Kamara akkori elnöke, Jean-Louis Lortat-Jacob a következőket írta a Keresztény Családok Országos Konföderációjának: „A 343 között vannak ismert elkövetők, akik jól csengő családnévük ellenére nem tűnnek nagyon katolikusnak.”

A *Le Monde*-ban több felháborodott válasz is érkezett ezekre a szélsőséges állításokra, pedig a szóbeli erőszak épp csak elkezdődött. A Planning vezetősége a szabad és ingyenes abortusz ellen foglalt állást, de nem helyeselte a büntetőjogi eszközöket. A kiáltvány legismertebb aláírói ellen nem is indult eljárás, másoknak azonban viselniük kellett a munkahelyi következményeket. Ezért hozta létre az Gisèle Halimi ügyvéd Simone de Beauvoir-ral közösen a „Döntsünk a nők mellett” Egyesületet (Choisir la cause des femmes), ahol ingyenes jogi védelmet nyújtottak a perbe fogott nőknek.

A legismertebb perek egyike Marie-Claire Chevalier esete volt 1972-ben. A 17 éves lány nemi erőszak áldozata lett, majd abortált. Egy 1920-as törvény alapján szándékoztak őt és édesanyját elítélni, aki segített neki az abortusz végrehajtásában. Védőügyvédjük Gisèle Halimi, már a kezdetektől a politikai megközelítést választotta a jogi védekezésben. Tanúnak hívta a 343 aláírókat, és olyan közismert személyeket, mint az író-biológus Jean Rostand, az orvosi Nobel díjas Jacques Monod, vagy Paul Milliez orvosprofesszor. Ez utóbbi tanúskodása nagy port vert fel. A közmegbecsülésnek örvendő kutatóorvos, hat gyermek édesapja, gyakorló katolikus, maga is az abortusz ellenzője, nyíltan vállalta véleményét. Kijelentette, hogy ha az ő lánya 17 évesen meg akarná szakítani a terhességét, akkor segítene neki ebben. Az Orvosi Kamara a sajtó útján élesen válaszolt Milliez-nek, de ez még nem volt elég. Jean Foyer igazságügyi miniszter berendelte magához, és a következőkről győzködte: „Nem szabad hogy a gazdagok kicsapongása a szegényeknek is engedélyezett legyen.”

1972. május 14-én megalakítottuk az ”Egészségügyi Információs Csoportot” (GIS-t), amelynek tagjai elsősorban orvosok, orvosegyetemi hallgatók, vagy az egészségügyben dolgozó szakemberek voltak. Bár fő profiljuk szerint a rossz munkakörülmények okozta egészségkárosodással foglalkoztak, kiálltak az ingyenes és szabadon választott abortusz mellett is.

A korábbi küret-technikánál jóval kíméletesebb vákum aspiráció felfedezése után Joëlle Brunerie nőgyógyász, a GIS csoport tagja – aki egyébként maga is részt vett a Planning felvilágosító képzésben – Párizsban bemutatta az új módszert. Kollégája, Pierre Jouannet szülész-nőgyógyász, a GIS csoport alapító tagja, miután megismerte a Karman módszernek is nevezett új technikát, megpróbálta meggyőzni csoportja más tagjait az alkalmazás előnyeiről.

A nők körében egyre nagyobb volt az igény, így lakásokon és a kórházak ügyeleti szobáiban kezdtük el alkalmazni a Karman módszert. A GIS úgy döntött, nyilvánosságra hoz egy kiáltványt, és orvosi körökből keres erős támogatókat. Emlékszem, hogyan próbáltam meggyőzni Alexandre Minkowski gyerekgyógyászt (nálam voltam korábban szakmai gyakorlaton), de a kiáltvány megszövegezését túl radikálisnak gondolta. Ellenben sikerült néhány ismert főorvos aláírását megszereznünk. Sajnos, kevés nőgyógyász állt ki mellettünk, sokkal inkább pszichiáterek és házi orvosok.

1973. február 3-án a GIS a *Le Nouvel Observateur*-ben hozta nyilvánosságra a 331-ek Kiáltványát, amelyben kijelentették, hogy abortusz ügyben csak és egyedül a nőknek áll jogában meghozni a döntést. Az Orvosi Kamara álláspontját többé nem tekintették az orvosok többségi véleményének. Az aláíró orvosok pedig kijelentették, hogy vállalják a terhesség megszakítást anélkül, hogy ebből anyagi hasznuk származna. Egyben kötelezték magukat, hogy jogi és orvos etikai eljárások esetén közös felelősséget vállalnak a nyilvánosság előtt.

A kiáltvány erőszakos válaszok sorát váltotta ki. Az Orvosi Kamara szerint: „egy kényelmi, nem egészségügyi megfontoláson alapuló abortuszt nem szabadna hogy orvos végezzen el... Bandita egyesületté válunk”. A vallásos sajtóban még az „ártatlanok lemészárlása” kifejezés is megjelent. De a GIS csoport sok támogató levelet is kapott. Néhány napon belül elértük a nyolcszáz aláírást.

A kiáltvány publikálása után néhány nappal az Abortusz Tanulmányozásának Országos Egyesülete (ANEA) megjelentet egy Chartát, melyet kétszáz jelentős személyiség ír alá (köztük Milliez és Minkowski), és amelyben

kijelentik, hogy ők is végeznek abortuszokat. Követelték az 1920-as törvény eltörlését, de egyben fékezni kívánták a nők teljes döntési szabadságát. Úgy ítélték meg, hogy az a legmegfelelőbb, ha egy bizottság dönti el: jogos-e a kért abortusz, vagy sem. Így próbálták kivédeni az orvosok erkölcsi elítélését, és persze korlátozni a teljesen szabad abortuszhoz való jogot. A szakmai és a társadalmi elismertség az ő oldalukon állt.

1973 áprilisában a GIS orvos tagjai úgy döntöttek, hogy együttműködnek a Szabad Abortuszért és Fogamzásgátlásért Mozgalommal (MLAC-cal) még akkor is, ha közülük egyesek az abortuszt orvosok nélkül hajtották végre. Az életveszély megelőzésére az orvosok ügyeletet tartottak. A legtöbben attól féltek, ha valami bekövetkezne, ellenfeleik azonnal kihasználnák a helyzetet. Emlékszem mennyire megkönnyebbültem, amikor Pierre Huguénard professzor, a Creteil-i CHU orvosi gyakorlókórház aneszteziológus főorvosa bejelentette, hogy szükség esetén az ő kórházi részlege fogadja a pacienseinket.

A MLAC több aktivistája és néhány orvos rendszeresen tartott felvilágosítást, ahol a nőknek ismertették a Karman módszert. Többségük Párizsban nem tudott ehhez hozzájutni, és a mi orvosaink csak hétfvégén végezhetek ilyen beavatkozást. Így az aktivisták a paciensekkel közösen döntöttek el, hogy ki utazik, és ki marad. A MLAC tagjai minden héten egyszer megszervezték a nők utaztatását Hollandiába. A már előre haladottabb terheségek esetében Angliába kellett menni. Pierre Jouannet alkudta ki az angol kórházaknál a lehető legjobb árakat.

A Buffon utcai rendelő hamarosan túl kicsinek bizonyult, a nők hosszú sorokban álltak az utcán. Ezért úgy döntöttünk, hogy Jardin des Plantes előtti füves téren, vagyis teljes nyilvánosság előtt rendezzük be a rendelőnkét. Az abortuszok elvégzéséhez egy diszkrétebb helyet, a 15. kerületben az Ollier utcában béreltünk ki egy lakást, persze álnéven. A nők először egy „közvetítővel”, egy aktivistával vették fel a kapcsolatot, aki elmondta nekik, hogy fog történni a beavatkozás. Ő segítette a pacienseket lelkileg, nyugtatgatta őket a műtét alatt, majd felvilágosítást adott a fogamzásgátlás módjairól. A GIS csoportban majdnem minden orvos párban dolgozott a MLAC aktivistákkal.

Ellenfeleink sem maradtak passzívak. 1973 júniusában tizenkétezer orvos és háromezer jogász kiadott egy kiáltványt, amely az erkölcs és a jog nevében radikálisan szembeszállt az abortusszal – Jérôme Lejeune keresztes hadjárata szellemében. A Planning vezetése és orvosi kollégiuma óvatos maradt. Azt az álláspontot képviselte, hogy az orvosok mindenképp vegyenek részt a döntésben, vagy legalábbis segítsenek a nőknek meghozni a döntést. De 1973 júniusában a Planning országos közgyűlésén egy új hozzáállás kerekedett felül: egy radikális álláspont kapott többséget. A „reformerek” nevezett orvosok kiléptek a Planningból, ahol úgy döntöttek, hogy az abortuszokat elvégzik a védőnői központokban. Így a fiatal generáció „balos” orvosai kerültek többségbe.

Az abortusz történetének értékelésekor azonban azt sem szabad elfelejteni, hogy az előző generáció, a „reformerek” generációja tett a legtöbbit a családtervezési központok, a Planningok létrehozásáért. Ez volt az első és legnagyobb lépés a nők szabad döntési jogának kivívásában. Ennek a harcnak az eredménye lett a *Simone Veil* egészségügyi miniszterrel elnevezett ún. „Veil törvény”, amely 1975. januárjától engedélyezte a terhesség megszakítást. Igaz, előbb csak öt évre, melyet aztán 1979-ben véglegesítettek.

A szerző orvos, egyben az abortuszhoz való jog aktivistája, és a gyermekek jogainak védelmezője. A 2014 júliusában elhunyt kiváló szakemberre e cikkkel emlékezik Gabrielle Balazs és Monique Pinçon-Charlot. Ők gyűjtötték össze Sylvie Rosenberg-Reiner 2008. február 14-én a párizsi Alexandre Koyré Központban elhangzott szemináriumi beszédének legjellemzőbb elemeit.

Fordította: Morva Judit

Kronológia:

1920. Az abortusz és a fogamzásgátlás betiltása.

1942. Az abortusz „államellenes bűntény” és halálbüntetéssel büntethetik.

1943. Marie-Louise Giraud-ot guillotinnal kivégzik, mert több abortuszt is elvégzett.

1967. A Neuwirth törvény engedélyezi a gyógyszerárban, receptre felírt fogamzásgátlók árusítását, a fiatalok esetében előzetes szülői engedéllyel.

1971. Női nemzetközi felvonulás a „szabad és ingyenes fogamzásgátlásért és abortuszért”, a Női Felszabadítási Mozgalom (MLF) kezdeményezésére.

1973. április. Megalapítják a Szabad Abortuszért és Fogamzásgátlásért Mozgalmat (MLAC)

1974. A fogamzásgátlás támogatottá válik és eltörlik a kötelező szülői engedélyt a fiatalok számára.

1975. A Veil törvény kihirdetése, amely engedélyezi a terhesség megszakítást (IVG) a terhesség 10. hetéig.

1982. A Roudy törvény engedélyezi a terhesség megszakítás OEP finanszírozását.

1990. Engedélyezik a kórházaknak az abortusz tabletták kiadását.

1991. A törvény engedélyezi az fogamzásgátlók és az óvszerek reklámját.

1993. A Neiertz törvény bűncselekménnyé teszi a terhesség megszakítás akadályozását.

2000. Engedélyezik a sürgősségi fogamzásgátlást.

2001. Az Aubry törvény 12 hétre emeli a legális terhesség megszakítás határidejét és eltörlik a fiatalok számára a kötelező szülői engedélyt.

Az Egyesült Államokban kell valamidnek lennie, hogy szegény lehess

Maxime Robin

Egy *check casher* (csekkbeváltó) pultnál, a Broadway-n, Brooklyn központi útvonalán, amelyet leárnyékol a New York-i magasvasút, Carlos Rivera haladékot kér. „*No tengo los 10 pesos*” („Nincs tíz dollárom”), mondja az ablak mögött ülő alkalmazottnak. Brooklynban ezek a butikok mindenütt jelen vannak: a szakmai telefonkönyvben 236 van belőlük. Felismerhetők színes és rozzant homlokzatokról, neonjaikról, a dollár jelképről és a „CASH” (készpénz) szóról az ablakokon. A készpénz-átutalásokon kívül, itt válthatják be a csekkjeiket azok a lakosok, akiknek nincsen bankszámlájuk: az összeget jutalék ellenében készpénzre váltják (2 százalék 100 dolláronként, plusz különböző egyéb költségek). Nagyon rö vid lejáratú kölcsönöket is adnak, igen magas kamatokra.

Országos szinten ezeknek a standoknak ezrei egy erős, sok formában működő pénzügyi ipart alkotnak, amelyet általános kifejezéssel *predatory lenders*, avagy „ragadozó hitelezők” névvel illetnek. A gúnynév az agresszív kereskedelmi modellnek tulajdonítható: soha nem engedi el a hitelfelvevőt, aki gyakran azért csinál újabb adósságot, hogy visszafizesse az első kölcsönt, amit új hitelként vett fel.

Hatalmas sikerük ellenére ezeknek a skrupulusok nélküli hitelezőknek nincs jó sajtójuk az országban. Az államok jól-rosszul megpróbálják szabályozni a tevékenységüket. A legpusztítóbb pénzügyi terméket New Yorkban betiltották, de legális Kaliforniában: ez a *payday loan*, vagy „fizetésnap-i kölcsön”, ami egy ultrarövid lejáratú hitel (legfeljebb tizenöt nap), amelyet a kliens a fizetése napján igen magas kamattal fizet vissza. Egy ügyfél így 300 dollár kölcsönt kap, amelyért 346 dollárt fizet vissza, amikor hozzájut a fizetéséhez.

Ez az iparág, ami húsz évvel ezelőtt még nem létezett, 46 milliárd dollár hasznot hajtott a legutóbbi évben. Ma már több *check cashers* van az Egyesült Államokban, mint McDonald's és Starbucks együttvéve. A *Tisztességes Kölcsönzésért Központ*^[1] (CRL), amelyet azzal bíztak meg, hogy dokumentálja a visszaéléseket, létrehozásának évében, 2002-ben ezeknek a kölcsönöknek az összegét mindenféle kamattal, és a fizetésképtelen esetekkel együtt 9,1 milliárd dollárra becsülte. Tizenhárom évvel később beismerték, hogy ma már megbecsülni sem képesek ennek a mértékét: „A teljes összeg több százmilliárd dollár lehet, közölték a riasztó adatot júniusban. Ez amerikaiak millióinak életét köti gúzsba, de az ország egészére kihat^[2].”

A szegénység megbüntetése

Egy szegény ember az Egyesült Államokban már mindenért többet fizet: napi szolgáltatásokért, élelmiszerért, biztosításokért^[3]. A *poverty penalty* („szegénység büntetés”) fogalma nem új: David Caplovitz írt róla 1967-ben egy szociológiai elméleti tanulmányt, ami azóta klasszikussá vált *The Poor Pay More* címmel (A szegények többet fizetnek)^[4]. Elemzése időtálló maradt. „A szegények többet fizetnek egy liter tejért és egy kevésbé jó minőségű lakásért”, fújt riadót 2009-ben Earl Blumenauer, Oregon demokrata párti szenátora. Az a 37 millió amerikai, akik a szegénységi küszöb alatt élnek, és a másik 100 millió, akik azért küzdenek, hogy a középosztályba integrálódjanak „fizetnek azokért a dolgokért, amelyeket a középosztály úgy tekint, mint ami jár^[5]”.

Egy példa a sok közül: az Amerikai Fogyasztóvédelmi Szervezet egy jelentése szerint a nagy gépkocsi-biztosító társaságok díjszabásai nagyobb mértékben veszik figyelembe ügyfeleik iskolázottsági szintjét, mint

vezetésük megbízhatóságát. A vizsgált esetek kétharmadában „a szegény jól vezetők többet fizettek [körülbelül 25 százalékkal], mint azok a gazdagok, akik már okoztak balesetet[6]”.

„Gazdagnak kell lenni ahhoz, hogy valaki a szegény emberek életét élje”, állapította meg ironikusan a *Washington Post*[7], sorba véve az életnek azokat a kis dolgait, amelyek a pénztelen dolgozókat büntetik: idővesztés a közlekedésben, mindenféle sorban állás a gyenge minőségű szolgáltatásokért, stb. Sem a szabadidőre, sem a szórakozásra nem marad idő, és a tévedés sem megengedett.

Az élethelyzetek néha tragikus fordulatot vesznek. Mint Maria Fernandes sorsa is, aki 2014 szeptemberében halt meg, saját autójában egy parkolóban, New Jersey-ben. Négy éve alkalmazta a Dunkin’Donuts gyorsétteremlánc, és a 32 éves nő három állást is vállalt, délután, éjszaka és hétvégéken, három különböző vállalatnál, hogy biztosítsa lánya tanulását. A New Jersey államban érvényben levő minimálbért kapta: 8.25 dolláros órabért. 550 dollárt fizetett egy bútorozott lakásért, ahol csak ritkán aludt. Inkább a saját autójában pihent, bekapcsolt motorral és légkondicionálóval, hogy frissítse a levegőt, miközben egy benzintartályt tartott a hátsó ülésen. Ez a tartály véletlenül felborult az egyik pihenése közben, és a szétterjedő mérgező gázoktól megfulladt. A Dunkin’Donuts szóvivője a gyászjelentésben úgy méltatta, mint a „mintaszerű dolgozót[8]”.

Térjünk vissza a Stuyvesant Heights negyedben levő *check casher*-hez. Az alkalmazott javasol egy megoldást Rivera úrnak: adósságának visszafizetésével megvárják a következő napot. Keresztneven szólítja; láthatóan itt ez a szokás. Megkönnyebbülve röviden telefonál, megígérve angolul, hogy visszafizeti a tartozását. Utána újra nekiindul egy bevásárlókocsival a hosszú utcán. Megtölti visszaváltható palackokkal; a környező szupermarketekben 10 centet kap palackonként. Kisebb munkákat vállal éjszaka is „építkezésen”. Volt már valaha banki ügyfél is, de már nem emlékszik rá, mikor.

Utcai pénzkölcsönzők

A hagyományos pénzügyintézetek kevés bankfiókot nyitnak az alacsony jövedelmű negyedekben. A Rivera úr postai irányítószámával jellemzett területen, a Stuyvesant Heights-en csak kettő jut 85 000 lakosra: ez egy „banki sivatag”, amilyenből vagy 650-et lehet találni az országban. Szédítő paradoxon, hogy a Stuyvesant Heights mindössze tíz métrómegállóra van a Wall Street-től, a pénzvilág neuralgikus központjától. „A bankoknak nem érik meg fiókokat nyitni a szegényebb negyedekben” magyarázza Lisa Servon, a New York-i New School várospolitikával foglalkozó egyetemi tanára. „Ezek a lakosok több terhet jelentenek, mint amennyi hasznot hoznak. Nem helyeznek el pénzt a bankban, és túl sok időt töltenek el a pultnál. A bankok ennek az ellenkezőjét keresik: olyan ügyfeleket, akiket soha nem látnak, és akik pénzt fizetnek be.”

A *check cashers*-ek tehát ezeket helyettesítik a szegény negyedekben, üzleti modelljüket a szolgáltatások közelségére és azok sokféleségére (SIM kártyák eladása, lottó, sorsjegyek és más szerencsejátékok...) alapozva, és minden tranzakció után százalékot számítanak fel. „A bankok egy-egy gazdag milliomos ügyfelet akarnak, mi viszont egymillió egydolláros ügyfelet”, összegzi kertelés nélkül Joe Coleman, a RiteCheck elnöke – amelynek tizenkét üzlete van Bronx-ban és Harlemben[9]. Ezek a vállalkozások a szegények számára az utolsó esélyek, mielőtt uzsorakölcsönöket vennének fel az utcán, saját kockázatukra és veszteségükre, a minden törvényes kereten kívül álló *loan sharks*-oknál, uzsorásoknál, akik kisebb- vagy nagyobb mértékben kapcsolódnak a bűnözéshez, és erőszakot is alkalmaznak, hogy a kamatokkal növelt kölcsönöket visszaszerezzék.

Lisa Servon azt is megemlíti, hogy a New York-ba bevándorolt közösségek, főleg a spanyolajkúak, de a szenegáliak vagy az arabok is, hoztak magukkal egy nulla kamatos mikrohitelrendszer is. Az elv egyszerű: több ember összefog, és befizet egy kis összeget egy közös kasszába. „Minden héten, egy forgó rendszer szerint, más és más tag kapja meg a felgyűlt befizetéseket”, magyarázza a professzor, aki ezeket az alternatív hitelnyújtó köröket tanulmányozza, anélkül, hogy képes lenne felmérni ezek számát vagy gazdasági súlyát.

Ha a szegényeket nem érdekli a Chase, vagy a Bank of America, Lisa Servon kutatásai szerint ennek a fordítottja is igaz. „A szegények előnyben részesítik a check casher-eket mert a bankokban még többet kellene fizetniük; a késedelmek és a kamatok miatt”, magyarázza. A bankok sokkal válogatósabbak, és nem javasolnak kisösszegű hiteleket rövid távra az ő szükségleteik szerint. Minden cégnek van egy átlagosan 49 szankcióból álló egész arzenálja olyan eszközökből, amelyeket egy folyószámlára alkalmazhat; az engedélyezett folyószámla-hitelkeretet meghaladó pénzfelvétel büntető költségek özönét vonja magával. A tíz legnagyobb amerikai banktól kapott statisztikák szerint, amelyet a bankokat biztosító Federal Deposit Insurance Corporation hoz nyilvánosságra, a folyószámla-hitelfelvételek felét átlagosan kevesebb mint 36 dolláros kiadás miatt kellett felvenni. És mivel a hitelkeretet rövid távú kölcsönnek tekintik, a kamatok eléri a nehezen elképzelhető 5000 százalékot évente.

2011-ben az amerikai bankok 38 milliárd dollár profitot realizáltak csak a kirótt díjakból[10]. „Ezek egyre magasabbak,” jegyzi meg Lisa Servon. „Az amerikaiak pénzügyi instabilitása nőtt ; jövedelmeik ingadozóvá váltak. Több helyen dolgoznak, itt vagy ott, néhány órát. Csekkjeik a hónapok végén nem azonos összegeket mutatnak. Nincs előzetes költségvetésük. Pénzhiányban szenvednek ; a hiányok rendszeresek, a büntetések összeadódnak.” Nem ritka az az eset, hogy olyanokkal találkozunk, akiknek a válság előtt stabil fizetésük volt, és akik ma két bizonytalan állást látnak el részmunkaidőben és órabérért. Az egészségügy, az oktatás, a gyermekgondozás költségei robbanásszerűen emelkednek, és „a munkáltatók kevés szociális juttatást ajánlanak, miközben az amerikaiaknak egyre nagyobb költségeket kell kifizetniük. Nincs többé joguk tévedni... Ez a probléma gyökere.”

A jó adós a mintapolgár ...

Egy normális amerikai olyan, aki el van adósodva, de időben fizeti a részleteket. A bankrendszer által készített felméréseken kívül esik közel tíz millió amerikai háztartás, akiknek nincsenek meg az ahhoz szükséges eszközei, hogy az Egyesült Államokhoz méltó társadalmi státuszt élvezhessenek: nincs megfelelő *credit score*-juk (hitelképességük pontosos besorolása). Ez a háromjegyű szám általában 300-zal kezdődik (nagyon gyenge) és 850 körül végződik (nagyon jó), de a különböző bankoknál kezdődhet 100-zal és elmehet 990-ig. Ez a besorolás ma már majdnem olyan fontossá vált, mint a társadalombiztosítási szám. Franciaországban ismeretlen módon, a hiteldosszié egy amerikai állampolgár egész életét meghatározza. Ez tanúsítja, hogy időre visszafizeti a tartozásait és méltó arra, hogy kölcsönöket vehessen fel.

Kezdetben kizárólag a bankok használták fel ingatlanvásárlás hitelezésekor, de ma már a hiteldossziét megtekintheti egy kereskedő, egy biztosító, egy ingatlant bérbeadó, sőt, egy lehetséges munkáltató is. Egy jó pontszám a bizalom forrása. Ez behatolhat egészen az online társskereső oldalakra is, ahol lehetővé teszi annak megítélését, hogy az egyén pénzügyi helyzete kielégítően egészséges-e ahhoz, hogy érdemes legyen folytatni a beszélgetést[11]. Egy késve fizetett számla azonnal befolyásolja ezt ; ha a problémák gyűlnek, a pontszám zuhan, és a bankok fenntartják maguknak a jogot, hogy emeljék a kamatlábat.

Ha valaki nem tud jó hitelezési besorolást kapni, akkor a legrosszabb következmény a bankszámla letiltása: ilyenkor az ember a hitelezés szempontjából *láthatatlanná válik*, teljesen elveszti a hitelképességét. A kapuk bezárulnak ; az élet költségesebbé és komplikáltabbá válik. A Pénzügyi Fogyasztóvédelmi Iroda (Consumer Financial Protection Bureau) jelentése szerint az alacsony jövedelmű kerületek lakosainak 30 százaléka teljesen kizáródik a hitelezésből. Ez a megbélyegzés sokkal gyakrabban érinti a feketéket és a spanyolajkúakat: közöttük 15 százalékos, szemben a fehérek és az ázsiaiak 9 százalékaival[12].

Miközben Európa a megtakarítást részesíti előnyben, az amerikai társadalom erősen bátorítja a hitelfelvételt[13]. A háztartások eladósodottsága állandóan nő. Ha nem vagy eladósodva, az a rossz pénzügyi

helyzet jele. A Városi Intézet szerint jelenleg minden háztartásban átlagosan nyolc hitelkártya van, és a fogyasztási hitelek átlagos összege családonként eléri a 15 000 dollárt.

... de a rossz adós a nyereség forrása.

Az 1980-as évek végén azonban egy esemény felborította a régi gazdasági alapadottságokat^[14] : megszüntették az uzsorakamat szabályozását, másként szólva eltörölték a banki kamatplafonokat. Ez nagyszámú amerikai számára tette elérhetővé a hitelhez jutást ; cserébe viszont a bankok jogot kaptak arra, hogy szinte teljesen homályos módon rögzítsék a kamatokat. A magáncsődök száma robbanásszerűen nőtt, és a fogyasztási hitelek is olyan szintre ugrottak, amely a '29-es Nagy Válság óta ismeretlen volt. „Ez az egyetlen iparág, amely ilyen módon működhet^[15]”, lázadt fel 2004-ben Elizabeth Warren, a Demokrata Párt balszárnyának egyik ismert politikusa, aki saját pályafutását a hitelipar visszaéléseinek leleplezésére szentelte. 2010-ben, a válságot követően ő volt az egyik kezdeményezője a Pénzügyi Fogyasztóvédelmi Iroda, egy szövetségi ügynökség létrehozásának. Hosszú ideje tanít pénzügyi jogot a Harvardon. Annak illusztrálására, hogy a bankipar mennyire átláthatatlan, kijelentette, hogy ő maga sem képes kiszámítani azoknak a hiteleknek a kamatait, amelyeket felvett.

A középosztály, és azok, akik azért dolgoznak, hogy bejussanak a középosztály tagjainak sorába, a fő forrásai a bankok nyereségének, épp a problémáik miatt, amelyekkel csak akkor szembesülnek, ha vissza kell fizetniük a hiteleket és a felhalmozódó büntetéseket. Elizabeth Warren szerint, épp ők azok, akik a hitelipart ma fenntartják: „A nehéz helyzetbe került emberek, közel a csődhez ; azok, akik minden hónapban csak a visszafizetendő minimumot tudják megfizetni, akik néha késve fizetnek, akik időről időre fedezet nélküli csekkeket állítanak ki, akik hol itt, hol ott csúsznak a tartozás visszafizetésével^[16]...”

Oregonban, Claire Shrou, férjzett, két gyermekes ápolónő ebbe a kategóriába tartozik. Egy homokszem siklatta ki a családi életét: férjének daganatos betegsége, amikor terhes volt a második fiával. „Amikor szültem, a férjem éppen befejezte a kemoterápiát” meséli. Soha nem tudott takarékoskodni, hogy egy biztonsági alapot hozzon létre, mert vissza kellett fizetnie azokat a kölcsönöket, amelyeket egyetemi tanulmányai idején vett fel: „Minden hónapban dollárok ezrei mennek el a számlákra.” Férjének abba kellett hagynia a munkáját a betegsége miatt, és neki is abba kellett hagynia a sajátját négy hónapon keresztül. „Jövedelem nélkül hitelt kellett felvenni, hogy kifizethessük az ápolási díjakat és biztosítsuk a napi költségeket. Ahhoz, hogy visszafizessem az első kölcsönt, fel kellett vennem egy másodikat. Hogy kifizethessem a másodikat, egy harmadikat... Így kezdődtek a bajok. Éppen csak megélünk.” Egy házastárs betegsége, egy meglazult ékszíj az autóban, a fiatalon felvett hitel, amelyet vissza kell fizetni: egy magáncsőd perspektívája egyre kevésbé elvont lehetséges esemény, beleértve a középosztály tagjait is.

A hitelipar számára Shrou asszony és férje tökéletes ügyfelek. Shrou asszony a diplomáját az Oregoni Egyetemen szerezte az 1990-es évek közepén. Tanulmányi költségei „nagyon méltányosak voltak, különösen a mostaniakkal összehasonlítva”. Visszagondolva a campus gyepére, nagy sátrakra emlékszik, ahol a diákoknak ünnepi légkörben ajánlgattak hitelkártyákat. „Az ügynökök ugyanolyan fiatalok voltak, mint mi, színes trikókat hordtak. Ha aláírtunk egy hitelt, nyertünk egy ingyen étkezést vagy egy frizbit. Ez ostobaság: de amikor az ember 17 éves, bódító hatású. Azt mondtuk magunkban, hogy azt tehetünk, amit akarunk, egy ujjcsettintéssel: eleget fogunk keresni ahhoz, hogy visszafizessük... „Négy éves tanulása alatt öt különböző hitelkártyához írt alá. „Ez vált a problémák megoldásának módjává.” Amikor 28 évesen férjhez ment, 25 000 dollárt keresett évente, de 13 ezer dollár adósságot halmozott fel ; a férje 8 ezret.

A szülei a Boston College-ban végezték tanulmányaikat, „de egyikük sem vett fel kölcsönt, ahogyan az ma a szabály”. Apja, mint diák, egy benzinkút-szerviznél dolgozott, és a fizetése elegendő volt a tanulmányai finanszírozására. Ma, 2015-ben a Boston College-ban egy tanulmányi év 48 540 dollárba kerül – a kollégiumi szobával együtt a campuson 62 820 dollárba, az intézmény honlapja szerint.

Az amerikai háztartások nem azért adósodnak el, hogy egy medencét építsenek, vagy egy négykerék-meghajtású terepjárót vegyenek, hanem azért, hogy biztosítsák az életfeltételeket: a lakást, az egészségügyet, autót, tanulást, biztosításokat. „Más, jobban szervezett országokban, az embereknek nem kell eladósodniuk egészségügyi okokból, vagy hogy tanuljanak, sóhajt vágyakozva Shrouth asszony. Ha én Svédországban lennék anya, a mi történetünk nagyon más lenne, és tíz nappal több szülési szabadságom lenne. Nem akarok mindent a társadalomra, vagy a hitelminősítő szervezetekre tolni ; nekem is megvan a személyes felelősségem. De az Egyesült Államokban a fiatalok sokkal inkább ki vannak téve az eladósodásnak, mint bárhol másutt. Ki vannak szolgáltatva. Ez nyit utat a drámai helyzeteknek. Az egész rendszer válhat ragadozóvá.”

Rivera úr, vagy Shrouth asszony adósságai csak kis patakok; országos szinten ezek hozzák létre a hitelek nagy folyamait, amelyek összességükben 22 százalékkal nőttek az elmúlt három évben. 2014-ben a fogyasztási hitelek is történelmi csúcst döntöttek 3200 milliárd dollárral...

Fordította: Hrabák András

[1] Center for Responsible Lending

[2] The cumulative costs of predatory practices [A ragadozó gyakorlat halmozódó ára], Center of Responsible Lending, Durham, 2015. június

[3] Lásd Serge Halimi: Pauvreté à l'américaine dans l'autre Californie [Szegénység amerikai módra a másik Kaliforniában], *Le Monde diplomatique*, 1988. szeptember

[4] David Caplovitz: *The Poor Pay More : Consumer Practices of Low-Income Families* [A szegények többet fizetnek: Fogyasztói gyakorlat az alacsony jövedelmű családokban], Free Press, New York, 1967.

[5] DeNeen L. Brown: The high cost of poverty : Why the poor pay more [A szegénység magas költsége: Miért fizetnek többet a szegények], *The Washington Post*, 2009. május 18.

[6] Largest auto insurers frequently charge higher premiums to safe drivers than to those responsible for accidents [A legnagyobb gépkocsi-biztosítók gyakran drágábbak a biztonságosabban vezetőket, mint akik több balesetet okoznak], Consumer Federation of America, Washington, 2013. január 28.

[7] DeNeen L. Brown: The high cost of poverty, idézett cikk.

[8] Rachel L. Swarns: For a worker with little time between 3 jobs, a nap has fatal consequences [Egy munkásnak, akinek kevés ideje volt 3 munka között, a pihenés végzetes következménnyel járt], *The New York Times*, 2014. szeptember 28.

[9] Lisa Servon: The high cost, for the poor, of using a bank [A szegényeknek többbe kerül a bank használata], *The New Yorker*, 2013. október 9.

[10] Graphic : Checking account risks at a glance [Folyószámla-kockázatok dióhéjban], The Pew Charitable Trust, Philadelphia, 2011.

[11] Where Good Credit Is Sexy !! [Ahol a jó hitel szexi], www.creditscoring.com

[12] Consumer Finance Protection Bureau: crédit invisibles [láthatatlan hitelek], Office of Research, 2015 május, <http://files.consumerfinance.gov>

[13] Lásd Christopher Newfield: *La dette étudiante, une bombe à retardement* [A diákhitel időzített bomba], *Le Monde diplomatique*, 2012. szeptember

[14] Az amerikai uzsorakamatok szabályozása az angol precedensre, *common law*-ra vezethetők vissza, lásd Steven Mercatante: *The deregulation of usury ceilings, rise of easy credit, and increasing consumer debt* [A kamatplafonok deregulációja, a könnyen felvehető hitelek növekedése, és a növekvő fogyasztói eladósodás], *South Dakota Law Review*, Vermillion, 2008.

[15] Frontline, PBS, 2004. november 23.

[16] *ugyanott*

Civilizációk háborúja: jelenkori barbárság (I. rész)

Balázs Gábor

Az európai menekültválsággal, ezen belül is elsősorban a franciaországi jelenségekkel foglalkozó írást két részletben közöljük. A szenvedélyes hangulati elemeket sem nélkülöző publicisztika első része a 2015. november 13-i párizsi terrortámadás előtt született, a második pedig négy nappal az események után. A szerző a francia helyzetet jól ismerő történész.

Franciaország és a menekültek

Michel Rocard szocialista miniszterelnök mondta még a kilencvenes évek elején: „nem tudjuk a világ összes szerencsétlenjét befogadni”. Jelentem a helyzet változott: a világ szerencsétlenjei sem akarnak már Franciaországba menni.

A virulens iszlámgyűlölet, a Calais-i „dzsungel”, az erőszakos telepfelszámolások, a kényszer-charterek, a Ventimiglia-nál razziázó francia csendőrök – mint az országot jellemző mindennapi jelenségek – nem ismeretlenek a menekültek számára. Az „emberi jogok hazája”, *par excellence* „a világ minden üldözöttjének földje”, ma nem kívánatos hely a menekültek számára.

A menekültek teljesen érthető lelkesedése, hogy „selfie-t” készítsenek Angela Merkellel, bizonyára eszükbe se jutna François Hollande-dal. (Tudják, ő az a korpulens *guignol*-figura, aki a Francia Köztársaság elnöke jelenleg.) Amikor a németek megnyitották végre a határaikat, hogy kimenekítsék a szerencsétleneket a magyar rendőrség és a TEK karmaiból, Franciaország felajánlotta, hogy „átvesznek” ezer (!) menekültet. A hírhedt francia menekültügyi szervezet az *Opfra*, mely a menekültstátusz odaítéléséről dönt, a legnehezebb helyzetben levő Münchenbe küldte az embereit, hogy ott keressenek ezer embert, aki az eddigi célját megváltoztatva Franciaországot választaná. Az *Opfra* tisztségviselői ígértek mindent: menekültstátuszt, decens lakhatást, iskolát a gyerekeknek... Így is mindössze 600-an fogadták el a francia ajánlatot, de a többségük állítólag már vissza is tért Németországba. A menekültek mai Franciaország-képéről mindent elmond az egyik szíriai fiatalember nyilatkozata: „a családtagjaim nagyon megijedtek, amikor azt mondtuk nekik, hogy végül a franciákhoz megyünk... Franciaországot jó megnézni, de ott élni, más dolog.”

Mindeközben a hivatásos „tűzokádók” – élükön Nicolas Sarkozyval a volt elnökkel, és persze Marine Le Pannel, a szélsőjobboldali Nemzeti Front vezetőjével – a lehető legelképezetőbb fantazmagóriáikkal okádták tele a nagyvilágot. Sarkozy a menekültválságot a csőtöréshez hasonlította: „ha a víz elönti a konyhát, nem hordjuk szét a vizet az egész lakásban”. (Azaz: mindenki dögöljön meg ott, ahol van!) „A menekültek előbb utóbb úgy is Franciaországban fognak kikötni, a túl bőkezű szociális rendszer miatt” – jelentette ki Sarkozy. Nem tréfálunk, a magyar ballib sajtó egyik európeér *chouchou*-ja ilyen „humánumtól mélyen áthatott” remek ember, aki persze elutasítja a kvóta-rendszert is.

Hát igen, van ebben a delíriumban logika: így egyszerre lehet ütni a menekülteken, és rúgni egyet a francia szegényeken, akik ugyancsak „élősködnek” a szociális rendszeren. Ebben az ügyben mit sem számít, hogy a fiatal és nem kis részben kvalifikált menekültek egyáltalán nem törődnek a francia társadalombiztosítási rendszerrel (aligha tudnak róla bármit is), hiszen miután megkapták a menekültstátuszt, a lehető legkevésbé szeretnének munkanélküliek lenni. Éppen hogy elsősorban dolgozni akarnak, és új életet kezdeni.

„La France? Non, merci”

Az egyik legfontosabb ok, amiért a menekültek ilyen látványosan kerülnek Franciaországot, hogy egy kilencvenes évek elején született (szocialista kormánytól származó!) miniszterelnöki rendelet megtiltotta a munkavégzést a menekülteknek, egészen addig, amíg a menekültügyi eljárás lezajlik. Hozzá kell tenni, a menekültügyi eljárás Franciaországban átlagosan kilenc hónapig tart... Ezzel a nagyon „okos” rendelettel tulajdonképpen megfosztották az ide érkezőket a legális jövedelemtől. De ha már rendelkezik valaki menekült státusszal, akkor se megy minden simán. Gyakran visszautasítják a munkavállalási engedélyt, mégpedig azzal, hogy az adott régióban túl nagy a munkanélküliség. („Ha Franciaországba jössz, nem veheted el a franciák munkáját”, *mon frère*.) Csodálkozunk-e, ha senki nem nagyon vágyik Franciaországba... Megjegyzem: Franciaország a maga tíz százalék feletti munkanélküliségével, bukducsoló gazdaságával, a megszorítási politikák erőltetésével, korántsem annyira vonzó ország.

A krízis kezdete óta Németország majdnem 200 ezer szírt fogadott be, Svédország 35 ezret, Franciaország pedig hétezeret! A közhiedelemmel ellentétben Szíria nem túlságosan frankofón ország: alig pár évtizedig volt a két világháború között francia gyarmat. (Bár mi olvastunk olyan hülyeséget a liberális l'Express c. hetilapban, hogy Franciaországnak különleges kapcsolatai vannak Szíriával a keresztes háborúk miatt!!) A lényeg az, hogy Franciaországban nincs jelentős szíriai közösség, így az újonnan érkezők nem ezt az országot választják. Arról se feledkezhetünk meg, hogy a menekültstátusz iránti kérelem pozitív kifutása is jóval kérdésesebb, mint máshol. Németországban például a menekültek 41,7 százaléka kapja meg ezt a létfontosságú státuszt, Svédországban 76,8 százaléka, addig Franciaországban ez az arány 21,6 százalék.

Az is régóta közismert tény, hogy jó pár európai ország sokkal humánusabban bánik a menekültekkel, mint az „emberi jogok hazája”. Más fejlett országokban több munkalehetőséget, emberibb lakásviszonyokat, normálisabban működő segítő-hálózatot biztosítanak. 2007. óta a menekültekkel aláíratnak egy „befogadási és integrációs szerződést” (CAI: *contrat d'accueil et d'intégration*), amely elvileg nyelvtanulási kötelezettséget is előír. Kár, hogy az állam ehhez nem biztosít elegendő forrást. Inkább az a jellemző, hogy az iskolákban a tanárok tartanak ingyen francia-órákat, munka után, esténként a tanítványaik szüleinek.

Hasonlóan kemény probléma a képesítések elismerése, amelyben a francia állam szintén a lehető legszigorúbb. A legtöbb menekült csak a legfontosabb személyi okmányait tudja magával hozni (ha egyáltalán vannak ilyenek), a végzettségeit igazoló papírokat igen ritkán, ezért tulajdonképpen a nulláról kell indulniuk. Franciaország, a világ szinte legbürokratikusabb államaként elősegíti a feketemunkát, amelyet paradox módon keményen büntet. Nem csoda, ha a menekültek jó része leginkább a saját honfitársaiban bízik. Az integráció egyik legfontosabb eszköze a munka lenne, de azt többnyire a saját etnikai közösség nyújtja: természetesen feketén. Bár távolról sem jellemző jegye a mai Franciaországnak a „kommünotarizmus” (az etnikai-vallási jellegű különállás), de tetten érhető. Hasonlóképp a szociális kizártság, elsősorban a külvárosokban és egyes földrajzi régiókban. Ezek után jogos a kérdésfeltevés: hogyan megy végbe így integráció és persze az asszimiláció? Hogy fogják így „tisztelni a kultúránkat”, *cousin*?

A jelenleginél is kevesebb menekült lenne Franciaországban, ha nem lenne Calais, azaz a Nagy-Britanniába való átkelés lehetősége. Calaisban rémisztő a helyzet: gyakorlatilag mindennap meghal egy-két ember, ezt mindenki tudja. Az erősen rovott múltú francia külügyminiszter, Laurent Fabius (akinek emlékezetes mondása volt a nyolcvanas években, hogy „a szélsőjobboldal jó kérdéseket tesz fel, de rossz válaszokat ad rá”) megdöbbenésének adott hangot a hányingert keltő magyar kerítés kapcsán, és nem európai megoldásról handabandázott. Ennek fényében nem volt teljesen érthetetlen, hogy jobboldali honfitársaink zsebében kinyílt a bicska. (Bár nem feltétlenül emiatt.) Miközben a francia vezetés a magyar kormány döntéseit bírálta, Párizsban több kisebb menekülttábor elég tragikus viszonyok között működött. (Pl. Saint-Ouenben a *Gare d'Austerlitz* melletti tábor a rakparton, vagy a metró alatti, a *La Chapelle-nél*.) De mindez nem volt mérhető az augusztusi magyarországi menekültválság nagyságához. Mára úgy tűnik, hogy a kormánytól meglehetősen balra álló párizsi önkormányzat többé-kevésbé megfelelő szállást biztosít ezeknek az embereknek. (Azért mégis jelzés értékű, hogy egy ideig itt is a civil önkéntesek tartották a frontot).

Zsidó-keresztényi állam

A „*Les Républicains*”-nek nevezett nagy jobboldali párt (amely ugyan régóta kívül áll az un. „republikánus konszenzuson”) egyik különösen visszataszító figurája, Nadine Morano új elemekkel gazdagította a menekültekről szóló undormányok sorát. Madame Morano azt találta mondani, hogy: „Értem én, hogy a háború elől menekülnek, de... Szerencse, hogy mi nem így tettünk 1914-ben, vagy 1939 és 1945 között. Az őseink itt harcoltak a szabadságért és védték meg Franciaországot! Elmenekülni nem megoldás!” Miután mindenki felocsúdott, és elkezdett töprengeni, hogy ez az ember ilyen ostoba, vagy ilyen gonosz (nota bene: Kósa Lajosra emlékeztet), mégiscsak valaki megszólalt, hogy vajon a képviselő-asszony tudja-e, hogy egy bizonyos Charles de Gaulle LONDONBÓL szólított fel az ellenállásra 1940-es híres rádióbeszédében?

Morano-t azonban nem lehetett megállítani. „Zsidó-keresztényi alapokon álló ország vagyunk, a fehér faj országa [*pays de race blanche*]” – jelentette ki egy alkalommal, nem csupán a menekültekről, hanem úgy általában a bevándorlásról szólva. A mondat első fele már Franciaországban sem okoz közfelháborodást (ami elég nagy baj), de azért a másik fele mindenkinél kicsapta a biztosítékot. Elhangzik ez egy olyan országban, ahol rengeteg nem fehér ember él, akiket ha jól emlékszünk éppen a francia állam hívott ide, sőt amelynek ma is vannak gyarmatai, ahol bizony-bizony nem fehérek élnek. Ami pedig a zsidó-keresztényi alapokat illeti: ez a blódi semmi más nem jelent, mint hogy a muzulmánok idegen test a mi szuper „zsidó-keresztényi” világunkban. Abban a világban, amely például a zsidókkal mindig olyan „jól bántak”. (Amúgy meg mindenki „mélyen keresztény” itt ugye..)

Az eddig Sarkozy nagy hívének számító Morano most nagyon megsértődött, mert erre a „fehér rasszozásra” még a pártelnök sem volt vevő, és megfosztotta őt a regionális választásokon való listavezetéstől. A pártból ugyan nem zárták ki, de érdekes azért belegondolni, hogy ha nem ekkora idióta ez a nő, akkor minden valószínűség szerint ő állna egy majdnem milliós francia régió élén! Egyébként a hölgy európai parlamenti képviselő. Hozzá képest Deutsch Tamás vagy Szanyi Tibor nem is akkora szégyen, hiszen a drog- vagy az alkohol-függőség csupán betegség, a rasszizmus viszont morális fekély.

Gyomorforgató

Természetesen Franciaországban is elhangzott az obligát elmebetegség: a menekültek között terroristák szivárognak be Európába! Ahogy Magyarországon, a franciáknál is a sajtó egésze és több politikus is azonnal felkapta a dolgot, itt azonban maga a Belügyminisztérium jelentette ki, hogy ez nem tűnik valószínűnek. Menekültet gyalogosan Európába eljuttatni rém lassú és igen kockázatos. Az Iszlám Állam tényleg megteheti, hogy vesz valakinek egy repülőjegyet – ahogy azt a nagytudású Kósa Lajos javasolta a szír menekülőknél... A fejlett országokba érkezőket többnyire nyilvántartásba veszik, lefényképezik, gyakran ujjlenyomatot is készítenek róla. A menekültügyi nyilvántartási rendszer pedig közvetlen kapcsolatban van a terrorelhárítással és a rendőrséggel. A beérkező terroristának nincs semmiféle helyismerete, és ha a radikalizmus legkisebb gyanúja vetül rá, semmiképpen sem kap menekültstátuszt, sőt azonnal kiutasítják. (Az Európában bűncselekményeket elkövető terroristák például mind európaiak voltak.) A Belügyminisztérium állásfoglalását egyébként leközelítette a nemzetközi sajtó, kár hogy a magyar médiába mindez úgy jutott el, hogy találtak valami obskúrus TEK-tanulmányt... (Tán nem lenne kártékony néha belenézni a nyugati sajtóba, de hát se baj.)

Amúgy persze a gyomorforgató duma Franciaországban is ugyanaz, mint mindenütt. Az ország rossz szellemének is nevezhető Sarkozy barátunk szavai talán honfitársaimnak is ismerősen csengenek: „milliók állnak a menekültek mögött, akik lökik őket Európa felé”, „a franciák joggal aggódnak és azt kérdezik maguktól, hogyan őrizhetjük meg az életmódunkat?”. Vagy: „mindennap azt kérik tőlünk, hogy respektáljuk a sokszínűséget, mi

viszont azt kérjük, hogy előbb respektálják a mi identitásunkat”, „ki fogja megvédeni a mi nyelvünket, kultúránkat, az életmódunkat?” stb.

Hányingerével kérjük forduljon orvosához vagy gyógyszerészéhez!

Az ember, aki nem fél kimondani az „igazságot”, szinte tipikus figuraként létezik. Átszakít minden morális gátat, miközben fut az egyre erősödő szélsőjobboldal után.

Ja, és közben ilyeneket mond hogy „népvándorlás”, „menekült-cunami”, meg „invázió, mint a IV. században” (lásd Le Pen). Aki ezt népvándorlásnak, vagy invázióknak nevezi, az vagy bolond, vagy rosszindulatú, de semmiképpen sem őszinte. Svédországban, ahol a legmagasabb a menekültek száma 116 lakosra jut egy darab menekültstátusz-kérelem, Németországban 398-ra, Franciaországban 1053-ra. Gondolkozzunk...

Kulturkampf

Ma már közismert tény: Franciaország gazdasági gyöngéledése mentális, társadalmi és morális zavarokkal egészül ki. Hiszen nem a gyakorlati helyzet magyarázza a minimális bevándorlás ellenére is paranoiás állapotokat, hanem az a mód, ahogy a francia társadalom magára tekint. Az a rettegő tekintet, amivel önmagát nézi. Évtizedeken keresztül a lehető legkevésbé számított politikai problémának a francia társadalom vallási, etnikai, származás szerinti sokszínűsége. Emlékezzünk csak hogy nem is olyan régen, 1998-ban, egy ország együtt ünnepelte a *Black-Blanc-Beur* foci-válogatottat, mint a sokszínű társadalom szimbólumát! Az „identitás” a lehető legkevésbé volt a viták középpontjában. Természetesnek számított, hogy Zidane éppúgy francia mint Zola, Aznavour mint Simone Weil, és Dalida mint Apollinaire. Az „iszlám veszély” feltételezésével változott meg minden. A mérgezővé vált légkör felelőseit mindenki ismeri: az egyik oldalon a dzsihadista örültek, a másik oldalon a civilizációk harcának bejédt és/vagy vérszomjas apostolai.

Magyarországról mindez persze tökéletesen láthatatlan, (igaz, Magyarországról lényegében minden láthatatlan) de Nyugaton, különösen a frontvonalon levő Franciaországban, igen kemény kultúrharc zajlik a PC, avagy a „politikailag korrekt” hívei és persze a harcos tabudöntők között. Azért elgondolkodtató, hogy milyen tabukat szeretnének ledönteni? Ezek a tabuk: az emberi jogok, a szabadság, az egyenlőség, a testvériség, a szolidaritás, az internacionalizmus és így tovább.

Ezeket az embereket a lehető legósdibb szélsőjobboldali konformizmus, a lassan tiszta etnicizmussá átalakuló nacionalizmus, és a reakciós konzervativizmus jellemzi. A „politikailag korrekt leleplezése” mögött pedig mindig ugyanazt találjuk: az iszlámfóbiát, a tradicionalizmust, a magára hagyott nép siratását, a zsidó-keresztény Európa végét, az identitásválságot. („*L'Identité malheureuse*” – hogy egy alapkönyv címét idézzük erre a lamentálásra.) Miközben hangsúlyozzák a „republikánus értékeket”, valójában ezeknek az embereknek az etnikailag és vallásilag kevert társadalommal van gondjuk. (Egyebek között ezért is szégyenteljes önsors-rontás a filozemita értelmiség iszlámgyűlölete, és alig leplezett bevándorló- és menekültellenessége).

A Franciaországban szélsőjobboldalinak számító (és a magyar liberális értelmiség vezércsillagának is nevezhető) filozófus Alain Finkielkraut, és a hozzá hasonló reakciós figurák, nem a rasszizmust leplezik le, hanem inkább handabandáznak az „antirasszizmus szellemi béklyójáról”. Számukra a tolerancia egyenlő Európa önfeladásával. Nekik Victor Hugo, Jaurès, Blum, Camus nem más, mint veszélyes, naiv álmodozó. Érdeemes rámutatni: ugyanazok félték az olasz Zola-tól, a zsidó Dreyfustól, a hazaáruló „Herr Jaurès”-től, akik ma tartanak az araboktól és az iszlámtól. Micsoda bátor fickók, akik rettegnek a lakosság 6-7 százalékától! (Kb. ennyi a muszlimok aránya az országban, és ők azok, akik kifordítanak a sarkából a francia identitást!)

Francia identitás? Kukába vele!

Persze Magyarországon sincs ez másképp. Az antirasszizmus, és a „magyarellenesség” harcos leleplezői a legkonformistább, legunalmasabb figurák az egész Kárpát-medencében. Ám elméleteiket olyan elánnal adják elő, hogy lassan bocsánatot kell kérnünk, hogy jobban kedveljük Budai Nagy Antalt, aki „megunta a kapát”, mint valamely botozó földesurat, vagy Jászit, aki „úrnak magyarnak egyként rongy” volt. De szegény Körmeny Zsuzsannának is nekünk kell elmagyaráznunk, hogy az ő szempontjából nem az a legnagyobb baj Adyval, hogy szabadkőműves volt, hanem hogy még annyi minden más...

„Identitás”, ez ma Franciaországban a varázsszó. A bajban levő francia identitás, az öngyilkos francia társadalom, a laicitás vége, a behódolás, a veszélyben levő ország – ilyen és hasonló kifejezéseket dobnak be a köztudatba. Mindezt, kedves olvasó, így fordíthatnánk le Önöknek: muszlimok, kifelé!! Amikor a megkérdezett szír menekültek azt mondják, hogy nem akarnak Franciaországba jönni, mert „a muszlimok itt nem érzik jól magukat”, és hogy „Franciaország az iszlám ellen van”, akkor aligha tévednek nagyot.

A dolog éppen ezért végtelenül tragikomikus: azok lamentálnak az ország egységéről, akik végzetesen megosztják azt. Az is figyelemre méltó, hogy mindezt a „nép”, különösen az elitek által magára hagyott, és a válság elsőszámú áldozatának számító „fehér alsó középosztály” nevében és érdekében teszik. (Lásd erről: [„Se non è vero, è bene trovato”](#)) De mit ajánlanak igazából? Nagyjából semmit. A határok lezárását (amit valamiféle nemzetállami reneszánszként értékelnek), a bevándorlók nagy részének a kizsuppolását, az „eredeti franciák” fokozottabb helyzetbe hozását a munkaerőpiacon, és előtérbe helyezését a juttatásoknál („*préférence nationale*”). Ez a nagy újításuk és a tabudöntésük. A bevándorlók és az iszlám tehát minden baj okozója. Nagyszerű, *formidable*...

Ha ilyen a francia identitás, a kukába vele!

És ezeknek az új reakcióknak tényleg ilyen. Az identitás átvette a testvériség szerepét, felülírta a szolidaritást a gyengébbekkel és az elesettekkel szemben, akárhonnán jöjjenek is. Igen, ez az identitás egy bezárkózó, gyenge, rettegő, bátortalan valami, és ezért melankolikus, múltbanézó és reakciós.

Nekünk fájna a szívünk, ha a francia identitás valóban ilyen lenne. Ilyen egyszínű, idegengyűlölő, és egyébként a francia hagyományoknak a legtökéletesebben ellentmondó. Sokan ilyen nevekkkel, mint Sarkozy, Zemmour, Estrosi, Polony, Ciotti, Lévy... a bevándorlás legnagyobb ostromozói.

Ha van, ami szégyent hoz a francia identitásra, ez bizonyosan.

Eredetileg megjelent: 2015. október 16-án, a Rednews portálon. <http://rednews.hu/index.php/hirek-a-frontrol/714-balazs-gabor>

Az ő háborújuk – a mi vérünk (II. rész)

Balázs Gábor

Civilizációk háborúja: jelenkori barbárság (II. rész)

A politikai vezetők és a (legnagyobb kóklerek nevezhető) biztonságpolitikai szakértők retorikája ma már megváltozott. A „biztonság” szót – aligha véletlen – felváltotta a „háború”. Lényeges különbség, hogy az „antiterrorizmus” többé nem „biztonságunk” szavatolására tett kétes kísérletek sora, hanem maga a háború, illetve annak felvállalása - mindenütt. Ez hatalmas különbség! Mindent elárul politikusaink szemében a büszkeség kicsiny fénye és az alig leplezett eksztázis, amikor kijelentik: „háborúban állunk”. Az ő háborújuk – a mi vérünk. Ez a különböző nyelveken leírt mondat köszön vissza legtöbbször, ha a legsötétebb barbarizmusba nem alámerülő honlapokra vetünk egy pillantást.

Ez egyszer igazat kell adnunk politikusainknak és a hozzájuk hű médiának: igen, ti (így többes szám második személyben!) háborúban álltok.

Igen, Hollande-ok, Obamák, Putyinok, Sarkozy-k, Cameronok, Netanjáhúk, és médiabéli szövetségeseik, kiszolgálóik, fegyverszállítóik és tőkés támogatóik: háborúban álltok.

Nem a múlt péntek óta, hanem legalább 14 éve – ti tudjátok legjobban.

Legtöbbször „terrorizmus-elleni háborúnak” nevezitek, bár ahol a terrorizmus változékony fogalom, tulajdonképpen nem jelent semmit. Vagy annyit jelent, hogy terrorista az, akivel éppen háborúban álltok. Bárhogy is nevezik, lassan mindenki tudja miről van szó: „a civilizációk összecsapásáról”. Ebbe rángattatok bele mindenkit, háborús ellenfeitekkel karöltve, ahogy ez lenni szokott – anélkül, hogy kikérték volna népeitek véleményét.

A háborúban áldozatok is vannak, és nem mindig kizárólag a másik oldalon.

De ne legyünk képmutatóak: noha igaz, hogy egy párizsi vére nem ér többet, mint egy szíriai, orosz, bejrúti vagy ankarai embertársunké, az Iszlám Állam elsősorban mégiscsak muzulmánokat öl, ami nem elhanyagolható tény, de így van.

A mi vérünkkel vívjátok a ti háborútokat.

Milyen háború ez?

Persze mondhatjátok, hogy „mindenki háborúban áll”, hiszen ezek az örültek mindenkit ellenségnek tekintenek. De hát mi máshogy cselekszünk? A háború évtizedek óta ilyen! (1939 óta bizonyosan.) A mi drónjainknak nem esnek áldozatul civil város lakók? A háború nem mészárszék mindig és mindenhol? Egy háborús ideológia nevében természetesen mindig az ellenségeink szemére vethetjük, hogy barbár gazemberek – ez így megy minden modern háborúban. De csak arról van szó, hogy ki használja a létező háború legdurvább eszközeit... Hány civil halt meg Irakban vagy Afganisztánban? Mit jelentenek a „rendészeti akciók”? Börtönöket, tábortokat, mészárlásokat, kínzásokat?

Mostantól „háborúban állunk”.

Vajon miért pont az Iszlám Állam által elkövetett mézárálás váltotta ki ezt a retorikai fordulatot? Talán a képmutatás elérte azt a szintet, hogy valami nagyot kellett mondaniuk.

Vajon örültebbek-e a dzsihadisták mint mi vagyunk? Vagy egyszerűen csak önfeláldozóbbak és fanatikusabbak, de ugyanazt a játékot űzik, aminek a neve egészen egyszerűen háború? A dzsihadisták nagyon is racionálisan, a „civilizációk harca” értelmében gondolják azt, hogy Franciaország ellenség. Racionálisan védekeznek és támadnak, ahogy tudnak. Nincs abban semmi különösebb, amit a fekete futballista Coulibaly mondott: „Megtámadtátok az Iszlám Államot, mi megtámadunk titeket. Miért gondoljátok, hogy semmi ellenhatása nem lesz a ti támadásaitoknak?”

Az Iszlám Állam gyilkos politikát folytat, amelyben ezt üzeni: „az országokat harcban áll velünk, és amíg ez a háború tart, nálatok sem lehet senki biztonságban”.

Aki nem érti miért menekülnek az emberek Szíriából, az talán most megértette: náluk minden nap november 13-a van! 2011. márciusa óta 250.000 ember halt meg Szíriában. Naponta 150.

Ami a mi véleményünket megkülönbözteti a humanista baloldal álláspontjától (már ami maradt belőle: azaz a szélsőbaloldal legjobb erői és a halhatatlan anarchisták, akikre a legnagyobb szükség lenne), annak a ténynek a leszögezése, hogy valóban háborúban állunk.

Kérdés, hogy milyenben?

A tőkés rendszer végórái

Ma nem egyszerűen egy válságról van szó. *Egy civilizáció (a tőkés rendszer) barbár végóráit éli*. A polgárháború itt folyik a szemünk előtt: és semmi garancia sincs a pozitív kifizetésére. És ez még a kisebbik baj, de véleményünk szerint ez a háború az egész emberiséget a legdurvább barbarizmusba sodorja.

A kormányzóink azt javasolják nekünk, hogy tömörüljünk valamiféle egységbe, fogjuk be a szánkat és vívjuk meg a háborújukat, kerül, amibe kerül. Vagy amit a dzsihadisták javasolnak nekünk: legyünk barbárok, hiszen az történetileg úgymint ismerős számunkra, legyünk az egyre sötétebb spektákulum passzív nézői (sőt egyre gyakrabban áldozatai), vagy legyünk egyszerű ágyúötlélékek.

Azonban mi nem akarjuk egyikük világát sem. Nem vagyunk a civilizációs háború katonái egyik oldalon sem. Nem vagyunk sem fasiszták, sem iszlámisták. A mi feladatunk éppen abban áll, hogy leleplezzük ennek a háborúnak az embertelen voltát, hogy egyszerre szabaduljunk meg az élheterlen nyugati világtól és a szörnyű iszlámizmustól.

A háború, amibe belevezettek bennünket a „szabadság” nevében, ma már látszik mit hoz magával: mint minden háború, rengeteg vért. Ha győzünk is, akkor sem lesz más az osztályrészünk, mint csupán a győztesek szabadsága.

Valójában a helyzet a következőképpen áll: kormányzóink tőkés fundamentalizmusa (melynek az ideológiája a „civilizációs harc”) áll szemben az iszlámisták fundamentalizmusával (melynek ideológiája a „dzsihad”). A két félben közös, hogy még csak vitázni sem hajlandóak a hittételeikről, melyek egyébként egyaránt idejétmúlt, barbár eszemenstések. A tőkés rendszer éppúgy vérszívó Moloch, mint a Kalifátus. Egyik sem maradhat fenn tántoríthatatlan akarat, rendíthetetlen hit, abszurd mézárások, a vég nélküli válság nélkül. A mi világunkban kevesen is halnának meg a tőkés rendszerért, de ölni hajlandóak vagyunk érte. Ezt valahogy senki sem találja abszurdnak. Az első típusú fundamentalistának a legerthetlenebb a másokban, hogy az milyen mélyen „anti-gazdasági” jellegű. A mi a tőkés racionalitásra épülő világunkban felfoghatatlan, hogy végül is ezek

az öngyilkos terroristák mit nyernek ezen az egészen? A dolog tisztán gazdasági racionalitás szempontjából nézve teljesen érthetetlen. A mai nyugati ember számára ebben áll a „terrorizmus” nagy misztériuma.

Természetesen a vérszomjas farkasok szabadjára engedtetek, de nem menjünk bele a részletekbe. Egy bizonyos: Hollande, pont úgy viselkedik mint Bush 2001-ben. (Visszalövünk, mint valami részeg cowboy.) Sarkozy szerint nincs közvetlen kapcsolat a menekültek és a terror között, de azért még is van... (?) Ja és persze Manuel Valls, aki miközben könyörtelen választ helyez kilátásba az Iszlám Állammal szemben közli, hogy meg kell semmisíteni a Köztársaság ellenségeit. Sőt: meg kell fosztani az állampolgárságától mindazokat, akik csúfot űznek a francia lélekből (*l'âme française*). De ha létezne olyasmi, hogy „francia lélek”, akkor az egész biztosan lámpavasra húzná az olyan reakciós háborús uszítót, mint az ország jelenlegi miniszterelnöke... (Tényleg: mi a különbség egy amerikai neokonzervatív és egy francia szocialista között? Semmi?)

Mindenesetre kevés ország követett el annyi mészárlást, kínzást, rombolást szerte a világon, mint a Francia Köztársaság, melynek a gyarmatosító hadjáratait hullahegyek tízezrei övezték szerte a világban. Minden háborús kirohanás (a magyar sajtóról most nem szólunk, mert nincs hozzá gyomrunk) további vérfürdőkhoz vezet. A kozmopolita, és a reménytelen háborús uszítók, valamint a fasiszták egy emberként mondanák: „bombázzátok a rohadékokat, mutassuk meg nekik, hogy mi vagyunk az erősebbek!!” Másfél évtizede a háborújuk nem hozott mást a föld négy sarkába, mint erőszakot, félelmet, nyomort, tragédiákat, vért – és újabb és újabb háborúkat. Mindent meg kell tennünk, hogy ezt megakadályozzuk, mert az ő útjuk a legsötétebb barbárság felé vezet.

Még most sincs késő

Soha nincs késő ellenállni!

Azt mondom: egy tapodtat sem kell hátrálni a menekültek mellől.

Lakóhelyeinken és munkahelyeinken is összeszorított foggal legyünk a bevándorlók mellett.

Legyetek szolidárisak iszlám embertársainkkal!

Legyen osztályfront a nemzeti frontokkal szemben!

Amikor a francia uralkodó osztály valamiféle „Union Sacrée”-ről beszél, talán nem is téved olyan nagyot. Az 1914-es nagy nemzeti egység tudjuk hova vezetett: minden idők legabszurdabb vérengzéséhez. Az akkori szociáldemokrata baloldal képtelen volt mindennek a megakadályozására. Nem egyszerűen az opportunizmus miatt, ahogy Lenin vélte, hanem a nemzeti burzsoáziával közös valós érdekei miatt.

Ma erről szó sincs. Amit ma ajánlanak nekünk, az a vég nélküli gazdasági válság, a megszorítások, a tömeges munkanélküliség, a véres nemzetközi beavatkozások, az elszabaduló egyenlőtlenségek, az ökológiai katasztrófa, a menekülő milliók, a végtelen szegénység, a reménytelenség, a szegények közti gyűlölet, a rasszizmus...

Szomorú, és talán nem véletlen, hogy ma nincs egy Jaurès-ünk, de amúgy is egy Leninre volna szükségünk...

Mert ma sem elég kimondani, hogy nem dőlünk be a zsarolásnak, hogy nemet mondunk a hóhérokkal és háborús bűnösökkel való nemzeti egységre. Hogy a ti erőszakra, igazságtalanságokra, rasszizmusra,

neokolonizmusra, a barbár tőkés rendszerre alapozott világotok nem kell nekünk.

Szörnyű paradoxon: ha békét akarunk, azzal kell leszámolnunk.

Mondjunk nemet Hollande, Obama, Cameron háborújára. Ez az ő háborújuk! Amerre járnak mindenütt virágzik a terror..

Nemet mondhatunk, de ez nem elég.

Lenin, és vele együtt az akkori „baloldaliak” ennél jóval többet tettek.

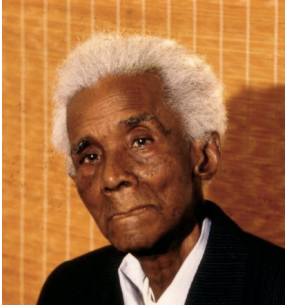
Aligha tagadható, hogy magunk is felelősek vagyunk a világ jelenlegi állapotáért. Kevesen voltunk, és jórészt eszközök híján. Alighanem a megfelelő szavakat se találtuk hogy kimondjuk: ez olyan háború, amelyben mindannyian odaveszhetünk!

Azon a bizonyos pénteken kaptunk egy újabb durva figyelmeztetést, hogy mi folyik a világunkban. Igazabbnak kell lennünk, hihetőbbeknek, bátrabbnak, mélyebbnek, komolyabbnak és főleg: radikálisabbnak.

Guerre à la guerre!!!!

„Az engedelmes néger csupán egy mítosz”

Matthieu Renault

Ki ismeri Európában C.L.R. James-t? Már az 1930-as évektől elkötelezett aktivistája volt a gyarmatosítás elleni harcoknak, egyúttal szocialista aktivista is. A faji és a szociális kérdések keresztezésével életműve olyan mélységeket tár fel, amelyeket sok értelmiségi, úgy tűnik, mintha csak mostanában ismert volna fel.

1935 októbere. Benito Mussolini Olaszországa lerohanja Etiópiát. Londonban egy karibi és afrikai emigráns csoport szervezkedni kezd, és megalakítja az Abesszínia Barátainak Nemzetközi Afrikai Szervezetét, amely hamarosan átadja a helyét az európai imperializmus afrikai akciói ellen fellépő Nemzetközi Afrikai Irodának. Kiadnak egy lapot is *International African Opinion* címmel, amelynek főszerkesztője a Trinidad szigetéről származó Cyril Lionel Robert James – aki egyébként az angol trockista mozgalom egyik reménysége. Visszaemlékezve ezekre az évekre, 1976-ban ezt írja: „Szoros kapcsolatban voltunk a Munkáspárt és más baloldali mozgalmak tagjaival (...). Eljártak a mi megbeszéléseinkre és mi is eljártunk az ő eseményeikre[i].” Tíz évvel később, egy másik interjúban is megerősítette: „A trockista mozgalom nevében szólaltam fel, majd elsétáltam száz méterrel odébb, ahol meg a feketék mozgalma tartotta a megbeszélését. Sokszor gúnyolódtak ezen, de megszoktam [ii].”

Néha azt gondolják, hogy a „fehérek” mozgalmi alig néhány évtizede állnak csak kapcsolatban a migráns kisebbségek vagy a poszt-kolonializmus követeléseivel. Ennek lényeges eleme az az elvárás, miszerint a baloldali és szélsőbaloldali szervezetek prioritásai között feltétlenül szerepeljenek ezek a követelések, illetve, hogy függetlenségüket megőrizve, ők maguk védhessék meg az álláspontjukat. Pedig elég lenne végigtanulmányozni az elmúlt századok nagy forradalmi eseményeit, hogy lássuk, ez nem így volt: a Francia Forradalom közvetlen következményeként robbant ki Saint-Domingue-ban a rabszolgalázadás, és ennek eredményeként alakult meg a független Haiti 1804-ben. Az amerikai polgárháború, ez a „második forradalom” szorosan kapcsolódott nemcsak a rabszolgaság eltörléséért vívott harcokhoz, hanem magához a rabszolgák által saját szabadságukért vívott harcokhoz is – mint azt a szociológus William Edward Burghardt (W.E.B) Du Bois kimutatta *Black Reconstruction* című munkájában. És végül jól utolérhető abban is, hogy az 1917-es forradalmat az orosz Birodalom határterületein a „gyarmati forradalmak” kísérték [iii].

A forradalmi folyamat az a folyamat ahol a nép magára talál

A gyarmatosítás-ellenes elméletek és az afrikai felszabadítás aktivistája, kiemelkedő marxista gondolkodó, és szereplője az európai és amerikai munkásmozgalmaknak – James központi szereplője a forradalmi világmozgalmak történetének. Heterodox értelmiségi, ugyanakkor a krikett elismert specialistája.

1938-ban publikálja a haiti forradalom történetét „Fekete Jakobinusok” címmel. Ebben levezeti, hogy a forradalmat Haitiben a korábban már robbanásig feszült energiák és az anyaországban kifejlődött forradalmi elképzelések kettős hatása tette lehetővé. James ezt egyáltalán nem tekinti a Francia Forradalom egyszerű „mellékágának”.

Először is egyértelmű, hogy elmélyült azzal, hogy a szabadság eszménye kiterjedt Európán kívülre. Másrészt a rabszolga rendszer kicsiben előrevetítette az osztályok közötti viszonyok átalakulását az egész világra kiterjedve, és ezzel tulajdonképp meghirdette a jövőbeni forradalmakat: a rabszolgák „több százas csoportokban éltek és dolgoztak együtt a nagy cukornád ültetvényeken és a feldolgozóknak, ez pedig hasonlított a modern proletariátus viszonyaihoz, sokkal inkább, mint bármely más munkásréteg korabeli életfeltételei [iv].” Így tehát a

„két” forradalom között kialakult eszmeáramlás viszonyát nem a központ-periféria minta alapján kell elképzelni, hanem sokkal inkább, mint leágazást – az egyik is, a másik is önálló fázisai az egymásba fonódó harcoknak. Mint azt az értelmiségi Edward Said írja: „Jamesnél a francia és a haiti események egymást keresztezik, és egymásra válaszolnak, mint a fűga szőlők [v].”

A fordítás-nemzetiesítés maga az internacionalizmus

James kiterjeszti a keresztezés és a harcok egymás felerősítésének elméletét az amerikai „feketék kérdésére”, amit megpróbál államokat átszelő pán-afrikai lázadás történeteként (újra)írni: „A néger forradalmainak története gazdag, ihlető és gyakorlatilag ismeretlen. (...) Az engedelmes néger csupán egy mítosz.” A feketék lázadásainak történetéből kiolvasható a mai harcok természete is. Bármilyen paradoxonnak tűnik is, egyértelmű, hogy az amerikai feketék részvétele a szocialista forradalmi lázadásban feltételhez kötött, mégpedig ahhoz az elváráshoz, hogy a követeléseiket önállóan megőrizhessék, „kiteljesíthessék és elmélyíthessék saját függetlenségi harcaikat [vi].”

Elméleti és stratégiai szempontból, a harc ilyen elágazása, se nem az alkalmazás folyamatán alapul, se nem az elvek és a gyakorlat adaptálásán egy adott környezethez, hanem magán a *fordításon*. Mint azt James kifejti (először a marxizmus amerikai exportálása kapcsán), hogy: „ahhoz, hogy Amerikát bolsevizálni lehessen, ahhoz amerikanizálni kell a bolsevizmust”, és így „lefordítani amerikai kifejezésekre” mint azt Lenin tette Oroszországban (Lenin aki „korának legnagyobb internacionalistája volt” [vii]). Ez messze nem tagadja a marxista elvek egyetemes voltát, egy ilyen *fordítás-nemzetiesítés* teszi lehetővé a nevét igazán megérdemlő internacionalizmust.

Bár ebben az esetben egy „nyugat-nyugati” értékrenden belüli fordításról van szó, James maga is azt állítja, hogy eredetileg a történelmi és kulturális különbségekre a gyarmatosítás tapasztalata miatt figyelt fel – vagyis a Brit Birodalom alattvalójának körülményei miatt. Ezt a fordítási megközelítést használja az afrikai és a karibi felszabadítási harcok elemzésére is, és kijelenti, hogy a ghánai függetlenség vezetőjével, Kwame Nkrumahal együtt „feldolgoztam mindent, ami érdekelt az Európában és Amerikában eltöltött évek alatt. Lefordítottam az Arany-part (Ghána korabeli neve) kifejezéseire és az afrikai szabadságért vívott harcok kifejezéseire [viii].” Az 1950-es évek végén Trinidadban, ahol James a *The Nation*, a Népi Nemzeti Mozgalom lapjának főszerkesztője, megpróbálja szintén lefordítani a marxista-szocialista gondolatokat a helyi nyelvre, hogy beillesse a kulturális hagyományok közé, így a karnevál, a krikett vagy a Calypso ritmusára. Kifejleszt egy „marxizáló populizmust”, ami szinte ugyanazt visszhangozza, amit Antonio Gramsci (a „tudományos és filozófiai nyelv fordíthatóságának” egy másik teoretikusa) „nemzeti-népi” fogalomként nevezett meg.

Szocialista forradalmak és gyarmati felszabadító harcok

Az amerikai tartózkodása idején (1938-1953), amikor is szakított a trockista mozgalommal, James egyre élesebben kritizálta a párt élcsapat mintáját, s helyette a munkástömeg önfelszabadításának elve mellé állt, miszerint képesek felszólalni és fellépni a saját nevükben. Ezeket a téziseket az 1958-ban Cornelius Castoriadis-szal közösen publikált *Facing Reality*-ben fejtette ki, ahol az 1956-os magyar forradalom munkástanácsait dicséri, melyek szembeszálltak a Moszkva által bevezetett renddel. Úgy tűnik azonban, hogy James ezt az emancipációs elvet csak Európára értelmezte. A volt gyarmati országok esetében továbbra is központi szerepet tulajdonít a „vezető”, illetve kiemelkedő személyeknek (Nkrumah Ghánában, Eric Williams Trinidadban, Julius Nyerere Tanzániában, stb.). Kiemeli, milyen fontos szerepe van a nemzeti pártoknak annak érdekében, hogy a függetlenség nem váljon üres, tartalmatlan kifejezéssé, és saját maga is beleveti magát a pártpolitikába Trinidadban. Végül pedig egy megkülönböztető elemzését adja a szocialista forradalmaknak és a gyarmati felszabadító harcoknak, ahol a különbséget a fejlett és elmaradott országok helyzetére vezeti vissza.

Ugyanakkor James nagyban hozzájárult ennek a kettősségnek a feloldásához. Az egyenlőtlen és együttes fejlődés trockista tézisének folytatva kialakítja a forradalmi „bond” (ugrás) elképzelését, a gazdasági és politikai elmaradottságból való hirtelen átváltozását élcsapattá. Nem egy „elmaradott Franciaországban” tört-e ki a Francia Forradalom? Nem az „elmaradott Oroszország” termelte-e ki a „nagy orosz irodalmat (...) és a bolsevizmust[[ix](#)]”? James gyakran hasonlítja össze a karibi és afrikai nemzeteknek a függetlenség kivívása utáni helyzetét a 20. század eleji orosz helyzettel. Szerinte, ha egy ország elmaradott, az ott kifejlődött lázadó mozgalmak is elmaradottak lesznek.

Lehetséges persze ennek a fordítottja is, mint azt Ghána példája is mutatja, amely a második világháború után nemcsak Afrikában, hanem az egész világon az emancipációs harcok élcsapata szerepébe lökte magát előre: „Nem volt semmi elmaradott a ghánai forradalomban. Egy nagyon is a mai korra jellemző forradalom volt. A politikai szempontból elmaradottak, a barbárok és a tudatlanok a gyarmati igazgatásban és kormányhivatalokban ültek voltak.” Mint minden, a nevének meg- és kiérdemlő forradalomban, Ghánában is a tömegek nyitották meg az utat: „A forradalmi folyamat először is az a folyamat ahol a nép magára talál[[x](#)].”

A szocialista- és gyarmatosítás-ellenes forradalmak különbözőségéről gondolkozni nem azt jelentette Jamesnél, hogy egy átjárhatatlan korlátot állított fel a kettő közé. Épp fordítva, azt kell végiggondolni, milyen feltételek mellett egyesülhetnének a munkások harcai az elnyomott népek harcával, amely nélkül az imperializmus végét elképzelni csak jámbor kívánság maradna.

James Londonban halt meg 1989-ben. Franciaországban ma sem ismert, de művei az angolszász országok kritikai gondolkodóinak referenciául szolgálnak. Ugyanakkor öröksége két, bizonyos szempontból antagonisztikus gondolatfolyamból áll össze: az első a marxista elméletben gyökerezik, és a forradalom egységét és radikalizmusát emeli ki; a második a posztkoloniális és kulturális tanulmányokra épül, ugyanakkor Nyugaton, és azon kívül is, az „alávetett” osztály-, nemzet- és faji ellenállás elkerülhetetlen sokszínűségét emeli ki.

Miközben ennek a rejtett feszültségnek az eredete magában James megközelítésében lelhető fel, ez sosem merevedik be egy bináris ellentétbe, hanem nyitott probléma, sőt a legfontosabb kihívás marad. Amikor Franciaországban és másutt is, a haladó erők nagyon nehezen képesek a mai viszonyokra értelmezni az antirasszizmus és az imperializmus-ellenesség problematikáját, addig ez a kihívás mindenképpen megoldatlan marad.

A szerző, Matthieu Renault a Paris-XIII Nord (Sorbonne-Paris-Cité) egyetem kutatója, a *L'Amérique de John Locke. L'expansion coloniale de la philosophie européenne [John Locke Amerikája: A gyarmatosítás az európai filozófiában]*, című könyv szerzője, Editions Amsterdam, Párizs, 2014.

Fordította: Morva Judit

[i] C. L. R. James: George Padmore: Black marxist revolutionary, megjelent *At the Rendezvous of Victory : Selected Writings*, Allison & Busby, London, 1984. Más forrás megjelölése nélkül, az idézetek ebből a könyvből vannak.

[ii] Lásd a www.marxists.org honlapon [CLR James and British trotskyism](#) , 2014. november 14.

[iii] Lásd Alain Gresh: [Dans le tiers-monde, une autre logique](#) [A harmadik világban nem úgy van], *Le Monde diplomatique*, 2012. május, és Bernard Féron: Lénine, Staline et la nation [Lenin, Sztálin és a nemzet], és a Russie, le retour [Az Oroszország visszatér] című *Manière de voir*, n° 138, 2014 dec – 2015. jan kiadványban.

[iv] *Les Jacobins noirs. Toussaint Louverture et la révolution de Saint-Domingue [A fekete jakobinusok. Toussaint Louverture és a Saint-Domenque-i forradalom]*, Editions Amsterdam, Párizs, 2008.

[v] Edward W. Said: Culture et impérialisme [Kultúra és imperializmus], Fayard - *Le Monde diplomatique*, Párizs, 2000.

[vi] Lásd *Sur la question noire [A fekete kérdésről]*, Syllepse, Párizs, 2012.

[vii] Lásd: The americanization of bolshevism (1944), megjelent az *American Civilization*, Blackwell Publishers, Cambridge és Oxford, 1993.

[viii] *Nkrumah and the Ghana Revolution*, Allison & Busby, London, 1977.

[ix] *Notes on Dialectics : Hegel, Marx, Lenin*, Allison & Busby, 1980.

[x] *Nkrumah and the Ghana Revolution*, idézett mű.

Gazdaságnövekedés, vagy klímaváltozás – választani kell!

Jean Gadrey

A párizsi klímakonferencia tárgyalásain gondosan a szőnyeg alá fogják seprni azt az alapvető problémát, hogy a Föld felmelegedésének megakadályozása és a végelethetetlen gazdasági növekedés összeegyeztethetetlen. Ha visszatérne a gazdaságnövekedés a fejlett országokban – amire semmi jel sem utal jelenleg – akkor valóban lehetetlenné válna a klíma-célok elérése. Ideje lenne, hogy végre feltárjuk az emberi fejlődés másféle útjait.

A „növekedési ráta csökkenése[1]” a gazdaságban tendenciaként írható le, amely több évtizede tart a fejlett országokban, és újabban a fejlődő országokban is. A jelenség okainak megfogalmazásakor többféle magyarázattal találkozhatunk. Még a médiaközgazdászok is kezdenek lassan egy gazdaságnövekedés nélküli világot elképzelni, legalább is a fejlettnek mondott országokban. Így például az amerikai Paul Krugman és Larry Summers, akik szerint „reális esélye van egy évszázados stagnálás lehetőségének[2]”. Franciaországban Thomas Piketty figyelmeztet bennünket: „Józan dolog-e a gazdaságnövekedés visszatérésére számítani és azt remélni, hogy akkor majd minden gondunk rendeződik? Miközben jól ismert, hogy a növekedés nem nyújt megoldást azokra a kihívásokra, amelyekkel a gazdag országoknak szembe kell nézniük[3]”. Daniel Cohen pedig arra figyelmeztet: „Tegyük túl magunkat a gazdaságnövekedéstől való függőségünkön[4]”.

Ne akarjuk a gazdaságnövekedést

Ezek fontos megállapítások, de néhány fecske még nem csinál nyarat. Egyik se veszi figyelembe az érvelésnek azt a lényegi elemét, hogy a növekedés természeti erőforrásai már elkezdtek kimerülni. Erről adott[5] szigorúan pontos látélelet Mathieu Auzanneau, az olajcsúcs specialistája, és Philippe Bihouix, a fosszilis energiaforrások és ásványi kincsek szakértője.

A gazdasági növekedés kultusza a politikai vezetők gondolkodásába teljes mértékben beágyazódott. Még a klímaváltozás elleni küzdelem hevében is arra figyelmeztetnek, hogy a növekedés követelménye megkerülhetetlen. François Hollande, jelenlegi francia államfő, 2015. augusztusában a következőket mondta Sassenage-i beszédében: „Franciaország rendezi a Nemzetközi Klímakonferenciát, ezért példamutatón kell viselkednie. Ugyanakkor felhívjuk a figyelmet, hogy az energetikai átállás, vagyis a további felmelegedés megakadályozása egyben a gazdaságnövekedés kérdését is felveti. Mi támogatni és élénkíteni akarjuk a gazdaságot.” Hollande a következő két percben még tizenegyszer emlegette a „gazdaságnövekedés” kifejezést ilyen formán: „Célom a munkanélküliség csökkentése és az adócsökkentés, melyet együttesen alkalmazva sikeresen elérhetjük a gazdaságnövekedés beindulását. Ha ugyanis nő a fogyasztás, akkor több a bizalom, és nagyobb lesz a gazdasági növekedés... A gazdasági növekedés teszi lehetővé, hogy csökkentsük az adókat, az adócsökkentés pedig beindítja a gazdasági növekedést.”[6]

Hogyan állíthatjuk, hogy példamutatóan viselkedünk a klímaváltozás elleni küzdelemben, amikor mindent a gazdaságnövekedéshez kötünk? Ez az ellentmondás nem zavarja azokat a politikai vezetőket, akik a „zöld növekedés” nevű új vallás elvakult hívei? George W Bush volt amerikai elnök a következőképpen összegezte környezetvédelmi hitvallását: „A gazdasági növekedés nem okoz problémát, épp fordítva, a növekedés megoldást nyújt a problémákra.”[7]

Egyesek azt állítják, hogy a „zöld növekedés” serkenti a gazdaságot, sőt később megkönnyíti az átmenetet az új növekedési időszakra. Ám a klímaváltozás és az egyéb ökológiai krízisek jelenségei egyértelműen arra

utalnak, hogy a megújuló energiákba, az épületek hőszigetelésébe, az energetikai racionalizálásba, valamint az agrár ökológiába és az energiatakarékos közlekedésbe kellene masszívan beruházni – vagyis megszervezni ezek fejlesztését. A hangsúlyt specifikus területekre kellene helyezni, s közben válaszolni néhány kényelmetlen kérdésre. Például: milyen tevékenységeket kellene visszafogni, és milyen árufélék termelését kellene csökkenteni? Mi az, ami a klímára, a biodiverzításra, és az emberi egészségre a legnegatívabb hatást gyakorolja? Milyen arányban kellene a fosszilis energiahordozókat a földben hagyni, hogy limitáljuk a felmelegedést? Ha marad az eddigi 60-80 százalék közötti arány, mi lehet a következménye a világ gazdasági növekedésére? (E növekedést köztudottan épp ezek az energiahordozók táplálják.) A gazdasági növekedés, még ha gyenge is, ellentmondások sorát veti fel, például: összeegyeztethető-e az üvegház hatású gázok kibocsátási rátájának ma megkövetelt csökkentése a légtérbeli koncentráció kritikus küszöbértékeivel?

Egy más gazdaságossági logika

Michel Husson[8] kidolgozott egy viszonylag egyszerű előrejelzést a világtermelés GDP - mutatójára, illetve az egy főre jutó GDP alakulására 2050-ig. A makrogazdasági modellezéssel foglalkozó közgazdász a Kormányközi Klímaváltozási Szakértők Csoportjának (IPCC[9]) hipotéziseit is figyelembe véve megvizsgálta, hogy mi történik, ha a világtermelés növekedésével együtt járó széndioxid (CO₂) kibocsátás aránya csökken[10] – a szakértői csoport feltételezése szerinti ritmusban. Husson arra a végkövetkeztetésre jutott, hogy megfelelő eredményt csak drasztikus GDP és CO₂ csökkenéssel lehet elérni. „Az IPCC által kidolgozott alsó határérték, miszerint is 2010 és 2050 között legalábbis a felére kell csökkenteni a CO₂ kibocsátást, csak több, nagyon optimista hipotézis egybeesése mellett valósulhat meg” – állította. „Először is arra lenne szükség, hogy a növekedéssel együtt járó CO₂ kibocsátás csökkenése évi 3 százalék legyen, ami épp kétszer gyorsabb, mint az utóbbi húsz év átlagos csökkenése. Mind emellett szükség lenne az egy főre jutó GDP növekedés évi 0,6 százalék körüli lezoritására. A IPCC szakértők legambiciózusabb célja – a CO₂ gázkibocsátás 85 százalékos csökkentése 2050-ig – pedig teljességgel elérhetetlennek tűnik.”

Ha ez a realitás, akkor inkább mondjuk ki, hogy a “zöld növekedés” csak egy mítosz. A végtelen gazdasági növekedés nem összeegyeztethető az anyagi erőforrások (fosszilis tüzelőanyagok, ásványok, termőföld, erdők, ivóvíz stb.) végeességével. Mondjuk ki, hogy gazdaságnövekedéssel nem tudjuk korlátok közt tartani a klímaváltozást, az óceánok és a biodiverzítás pusztulását. No de hogyan szabaduljunk meg a gazdasági növekedésbe vetett hittől? Milyen lenne egy a nem-növekedésre épülő világ? El kell fogadni az ökológia nevében, a társadalmi jólét visszafejlődését?

A gazdasági növekedés hitbuzgó (vagy inkább bigott) hívei csak a múlt mintájára képesek elképzelni a jövőt. Meg se fordul a fejükben, hogy másként is lehet termelni, mint a megszokott módon. Pedig a termelésnek és fogyasztásnak ez a szintje csak erős reklámtámogatással, a gyors elavulás betervezésével, és természetesen komoly fogyasztási hitelekkel tartható fenn. A növekedés buzgó hívei csak szajkózzák: erős és tartós gazdasági növekedés nélkül nincs munkahelyteremtés, növekedés nélkül pedig nem csökkenhet a munkanélküliség. Meggyőződésük, hogy a vállalatok közötti verseny gerjeszti a növekedést, majd ez eredményezi a munkahelyteremtést. Ez a liberális ideológia csüggesztően primitív, mégis ma elsősorban ez határozza meg a politikai döntéseket.

Mennyiség helyett minőséget

A neoliberais kapitalizmus meghatározó szereplői hasznosnak tartják, sőt óhajtják a munkanélküliséget, hiszen ez egy erős fegyvelmező eszköz, mely korlátozza a bérköveteléseket. A foglalkoztatás bizonytalansága, illetve az állandó nyomás a munkaintenzitás növelésére, mind-mind a nyereség növelését segíti elő. A növekedésmániás

liberálisok ósdi receptjeinek bírálata mellett meg kell győzni a lakosságot, hogy a jólét növelhető egy védett ökológiai környezetben is. Sőt, ez utóbbi hatékonyabban győzi le a munkanélküliséget, mint bármi más.

A munkahelyteremtést és a gazdaságnövekedést kizárólag a mostani, liberális gazdasági modell köti össze. Ebben a modellben tovább nő a termelékenység, a foglalkoztatás pedig csökken, persze csak akkor, ha közben az átlagos munkaidő változatlan marad. A leghatékonyabb rövid és középtávú válasz a munkanélküliség emelkedésére, ha csökkentjük a munkaidőt, és megosztjuk a munkát – és még így is belül maradunk a termelékenység növelésére épülő modellen.

Pedig ideje lenne a keynesi jóléti állam, vagy másik néven a fordizmus (*az amerikai iparmágnás nevével jelzett munkaszervezési modell*) régi algoritmusa helyett – ami a „termelékenység növekedés felosztására” épült – a minőség és a fenntarthatóság növelését helyezni a középpontba. A termelési és fogyasztási rendszert az emberek, a társadalmi és emberi kapcsolatok, a tárgyak, a bioszféra – azaz a „törődés”, a „gondoskodás” – minőségének alakulására kellene felépíteni. Ez egy egészen más gazdaságossági logikát kíván meg. Az emberi tevékenységek és a politika középpontjába a közösségi javak sokasága és a környezet minősége kell hogy kerüljön. Takarékoskodjunk a mennyiséggel, és termeljünk minőséget!

Ez az egyenlőtlenségek elleni harcot is jelenti. Fontos, hogy az új fogyasztási mód mindenki számára hozzáférhető legyen, és hogy széles néprétegek ne büntető ökológiaként éljék meg az átmenetet.

S akkor megállapíthatnánk, hogy ez az emberbarátnak, vagy természetbarátnak is nevezhető gazdaság, mely a 'high tech' helyett az innovációs igényben nem kevesebb 'low tech' alkalmazását részesítené előnyben, jóval több értelmes munkaalkalmat kínál, mint a jelenlegi produktivista gazdaság. A tiszta, a 'zöld' és egészséges termékek előállításához jóval több emberi munkára van szükség, mégpedig gazdasági növekedés nélkül. Ezek a munkaalkalmak értelmes és jó munkát igényelnek, tehát humánusabbak. A bio mezőgazdaságnak például 30-40 százalékkal több munkaerőre van szüksége ugyanannyi élelmiszer előállításához, mint az ipari-kémiai mezőgazdaságnak.

Irreális lenne egy ilyen gazdaság víziója? Nem, minthogy ezek a megoldások többé-kevésbé már a világon mindenütt léteznek és működnek, sőt még terjednek is, a régi modellhez ragaszkodó hatalmi elit és ministránsaik sortüzei ellenére. Erre számos meggyőző példát találhatunk Indiában, Latin Amerikában, az Egyesült Államokban és Európában is. Különböző frissen megjelent tanulmányok [11] beszámolnak ezekről, például a Baszkföldi Alternatíva Hálózat, s annak alapító egyesülete, a Bizi! (magyarul Éljen!) helyi kísérleteiről. Ezek a példák is alátámasztják: az állampolgárokon múlik, hogy fellázadnak-e az eddigi gyakorlat ellen, s hogy általánossá teszik-e az új gazdaságossági logikát. Terjed már az új modell, amelyben az emberek túllépnek a gazdaságnövekedés – fogyasztás – túlmunka hármasszentségén. Helyette az együttműködés/minőségi élet – anyagtakarékosság – tisztességes foglalkoztatás háromszögére esküsznek, és ennek jegyében dolgoznak.

Fordította: Kristóf István

[1] Lásd négy 2009-es jegyzetét a szerző blogján, <http://alternatives-economiques.fr/blogs/gadrey>

[2] Paul Krugman: Secular stagnation, coalmines, bubbles, and Larry Summers, The Conscience of a Liberal, 2013. november 16. <http://krugman.blogs.nytimes.com>

[3] Thomas Piketty: La croissance peut-elle nous sauver? [Megmenthet-e minket a növekedés?], a *Libération* -ban, Párizs, 2013. szeptember 23-án

[4] a *Le Monde*-ban, 2014. január 6-án

[5] Mathieu Auzanneau: *Or noir. La grande histoire du pétrole [Fekete arany. Az olaj története]*, a La Découverte sorozata : « Cahiers libres », Párizs, 2015 ; Philippe Bihouix: *L'Age des low tech. Vers une civilisation*

techniquement soutenable [A low tech korszaka. Egy technikailag fenntartható civilizáció felé], a Seuil, sorozata : « Anthropocène », Párizs, 2014.

[6] A Sassenage-i, 2015. augusztus 21-i beszéd, www.elysee.fr

[7] A Nemzeti Óceániai és Légköri Igazgatóság előtti 2002 február 14-i beszéd

[8] Lásd Michel Husson: *Un abaque climatique [Egy klíma abakusz]*, 2015. augusztusi, 89-es jegyzetét (PDF file) <http://hussonet.free.fr>

[9] Intergovernmental Panel on Climate Change IPCC vagy franciául GIEC, Groupe d'experts intergouvernemental sur l'évolution du climat

[10] A fogalom a GDP egységkénti CO₂ kibocsátást jelöli.

[11] Lásd nevezetesen Bénédicte Manier: *Un million de révolutions tranquilles (Egymillió nyugodt forradalom)*, Les Liens qui libèrent kiadó, Párizs, 2012 ; Marie-Monique Robin: *Sacrée croissance !*, (A szent gazdasági növekedés!) La Découverte kiadó, « Cahiers libres » sorozat, 2014 ; Collectif des associations citoyennes (CAC) : *L'Ecologie au quotidien, (A hétköznapi ökológia)* www.associations-citoyennes.net

Pol Pot-tól az Iszlám Államig: A vér soha nem száradt fel

John Pilger

Richard Nixon 1969-es parancsát Kambodzsa „tömeges” bombázására e szavakkal adta tovább Henry Kissinger: „Mindent, ami csak repül, irányítsunk mindenre, ami csak mozog.” Ahogy Barack Obama hetedik háborús évét kezdi meg mióta megkapta a Nobel Békédíjat, és Francois Hollande „könyörtelen” támadást ígér a szíriai söpredék ellen, a hisztéria és a hazugságok kakofóniája csaknem nosztalgiát ébreszt Kissinger gyilkos őszintesége iránt.

A bombázások barbarizmusát átélt tanúként – beleértve áldozatok lefejezését is, akiknek testrészei a fákat és a mezőket díszítik – nem vagyok meglepve, hogy ismét senki nem figyel az emlékekre és a történelemre. Beszédese példája ennek Pol Pot és a Vörös Khmerek hatalomra kerülése, akik sok rokonságot mutatnak a mai Irak és Szíria Iszlám Államával (ISIS, ISIL, IS). Ők is kis szektaként kezdték középkori könyörtelenségüket, s ők is az Amerika gyártotta apokalipszis termékei voltak.

Kambodzsa

Pol Pot szerint mozgalma „alig 5 000 gyengén felfegyverezett gerillából állt, akik bizonytalanok voltak stratégiájukban, taktikájukban, nem voltak lojálisak, és nem bíztak vezetőikben”. Amikor Nixon és Kissinger B-52-es bombázói munkához láttak az „Operation Menu” kódjelű hadműveletben, a Nyugat legutolsó démona alig akart hinni a szerencséjének. Az amerikaiak öt Hiroshimával felérő bombát szórtak Kambodzsa vidéki területeire 1969 és 1973 között. Faluról falura pusztítottak, s támaszpontjukra visszatérőben bombázták a gumiültetvényeket és a termőföldeket is. Egy korábbi Vörös Khmeres tiszt elmondta, hogy a túlélők „bénultan és némán, megfélemlítve és félőrülten kóboroltak három-négy napig, aztán az emberek készek voltak hinni abban, amit mondtak nekik.... Ez tette könnyűvé a Vörös Khmernek, hogy az oldalukra tudták állítani a népet.” Egy finn kormányzati vizsgálóbizottság 600 ezerre becsülte a polgárháború miatt elpusztult emberek számát, hozzátevé, hogy a bombázások „a népirtás évtizedének első fázisát jelentették”. Amit Nixon és Kissinger megkezdett, Pol Pot, mint haszonélvezőjük, kiteljesítette. Bombáik alatt a Vörös Khmer egy 200 ezer fős rettenetes sereggé vált.

Irak és Szíria

Az ISIS-nek hasonló a múltja és a jelene. A legtöbb szakértői becslés alapján Bush és Blair 2003-as iraki inváziója legalább 700 ezer ember halálát eredményezte – egy olyan országban, ahol a dzsihadizmusnak nem volt előzménye. A kurdok területi és politikai kiegyezéseket értek el, a szunniták és síiták között osztály- és vallási ellentétek voltak, de békében éltek egymással, az egymással való házasság mindennapos volt. Az invázió előtt három évvel utaztam végig Irakot mindenféle félelem nélkül. Az úton találkoztam emberekkel, akik büszkék voltak, hogy irakiak, egy olyan civilizáció örökösei, ami úgy tűnt, a jelenükké vált.

Bush és Blair mindezt szétrobbantotta. Irak ma a dzsihadizmus bölcsője. Az Al-Kaida – hasonlóan Pol Pot dzsihadistáihoz – megragadta a „Shock and Awe”, azaz a gyors katonai lerohanás doktrínájának, és az utána következő polgárháborúnak a kínálkozó lehetőségét. A „rebellis” Szíria még nagyobb jutalommal kecsegtetett. A fegyvereket a CIA és az Öböl-menti országok Törökországon keresztül csempészték be, és ezen az útvonalon keresztül biztosították a logisztikát és a finanszírozást is. elkerülhetetlen volt, hogy külföldi zsoldosok is

megérkezzenek a területre. Oliver Miles, korábbi brit nagykövet azt írta: „A Cameron kormányzat Tony Blair példáját látszik követni, aki nem véve figyelembe a Külügyminisztérium, az MI5 és MI6 konzekvens tanácsait, hogy elsősorban közel-keleti politikánk – és különösen közel-keleti háborúink – ösztönzik a Nagy-Britanniában élő muszlimokat arra, hogy itthon is terrorizmusra adják a fejüket.

Az ISIS Washingtonnak, Londonnak és Párizsnak az ivadéka, akik összeesküdtek Irak, Szíria, Líbia elpusztítására, miközben az emberiség ellen történelmi méretű büntettet követtek el. Pol Pothoz és a Vörös Khmerekhez hasonlóan az ISIS a nyugati állami terror mutációi. Ezt a terrort a korrump, uralkodó elit nagy távolságból és egy más kultúrából követi el, hiszen nem tart cselekedeteinek következményeitől. A „mi társadalmainkban” a nyugati államok bűnösségéről említés sem történik, s így bűnrészessé válnak mindazok, akik ezt a kritikai igazságot elfedik.

Az ENSZ szankciók

Már 23 év telt el azóta, hogy közvetlenül az első Öböl-háború után, Irakban kibontakozott a holokauszt. Az Egyesült Államok és Nagy-Britannia túszul ejtette az ENSZ Biztonsági Tanácsát és büntető „szankciókat” rendeltek el az iraki nép ellen – ezzel ironikus módon, csak növelték Szaddam Husszeint otthoni tekintélyét. A „szankciók” egy középkori blokádhoz hasonlítottak. Csaknem mindent, ami egy modern államot fenntarthat, „elzártak” – kezdve a víztisztításhoz szükséges klórtól az iskolai ceruzákig, a röntgen-gépek alkatrészein át, a közönséges fájdalomcsillapítókig és az addig olyan ismeretlen rákfajtákat gyógyító orvosságokig, amelyeket a déli harcmezőkön bevetett gyengített uránium töltetek okoztak. Éppen 1999 karácsonya előtt tiltotta meg a londoni Kereskedelmi és Ipari Minisztérium az iraki gyerekek diftéria és sárgaláz elleni oltására szánt szérumának szállítását. Kim Howells, a Blair kormány parlamenti államtitkára ezt azzal indokolta, hogy „a gyermekek oltására szolgáló szérumot tömegpusztító fegyverekben is felhasználhatnák”. A brit kormány megúszta a botrányt, mert az Irakból tudósító média – amit a Külügyminisztérium manipulált – mindennel Szaddam Husszeint vádolta.

A „humanitáriusnak” beállított „olajat élelmiszerért” program keretében 100 dollárt szántak minden egyes irakira, hogy egy évig ebből éljen. Ebből az összegből kellett volna fedezni a teljes népesség infrastruktúráját és az olyan alapszolgáltatásokat, mint az áram és a víz. Hans Von Sponeck, az akkor ENSZ főtitkár-helyettes azt mondta nekem: „Képzeld csak el, mit jelent ez az alamizsna az egészséges víz hiányának körülményeiben. S képzeld el azt, hogy a betegek nagy része nem kap orvosi ellátást, s képzeld el a traumát, amit napról napra kell átélni, s rögtön rémálmod kezd látni! És nem tévedés, mindez szándékos volt. A múltban nem szívesen használtam a népirtás szót, de most nem megkerülhető.” Von Sponeck undorral mondott le az ENSZ iraki humanitárius akciójának koordinátori posztjáról. Elődje, Denis Halliday, egy hasonlóan tiszteletreméltó vezető ENSZ-hivatalnok, szintén lemondott. „Arra utasítottak” – mondta Halliday – „hogy népirtással felérő politikát hajtsak végre, egy olyan szándékos politikát, ami ténylegesen egymillió embert pusztított el, gyermekeket, felnőtteket egyaránt.”

Az ENSZ Gyermekalapjának tanulmánya szerint 1991 és 1998 között, azaz a blokád csúcsidején, 500 ezerrel több 5 éven aluli gyermek halt meg, mint más időszakban. Egy amerikai tv-tudósító nekiszégezte a kérdést Madeleine Albrightnak, az amerikai ENSZ nagykövetnek: „Megérte ez az ár?” És Albright válasza. „Úgy véljük, hogy megérte az árat.”

2007-ben a szankciókért felelős vezető brit hivatalnok, Carne Ross, akit „Mr. Iraknak” neveztek, a parlament különbizottsága előtt kijelentette: „Az USA és a brit kormány ténylegesen a teljes népesség elől tagadta meg az életlehetőséget.” Amikor három évvel később interjút csináltam Carne Ross-szal, megbánás és büntudat gyötörte. „Szégyellem magamat” – mondta. Ő ma ritka őszinteséggel beszél arról, hogy a kormányok miként csapják be az embereket, és a szolgálalkú média kritikus szerepet játszik a megtévesztés terjesztésében és fenntartásában. Tavaly a Guardian egy tipikus szalagcíme így szólt: „Az ISIS szörnyűségeinek láttán cselekednünk

kell!” A „cselekednünk kell” kifejezés arra figyelmeztet minket, hogy újra itt van az emlékezet, a tények, a tanulások elnyomásának szelleme, amikor se megbánást se szégyent nem éreznek a közsereplők. A cikk szerzője Peter Hain, külügyminiszter volt Blair idején, és így felelőse volt az Irakban folyó eseményekért. Amikor Denis Halliday 1998-ban nyilvánosságra hozta az irakiak szenvedéseit, amiért a Blair kormányt elsődleges társfelelősség terheli, Peter Hain a BBC Newsnight műsorában „Szaddam védelmezőjeként” sértegette Hallidayt. Hain 2003-ban támogatta Blair-t a halálosan megsebzett Irak átlátszó hazugságon alapuló lerohanásában. A Munkáspárt következő kongresszusán az inváziót „jelentéktelen ügynek” nevezte.

A mai háború

S Peter Hain, most azok számára követel „légicsapásokat, katonai eszközöket és más segítséget”, akik Irakban és Szíriában „a népirtással néznek szembe.” Ennek – szerinte – elő kellene segítenie „a szükséges politikai megoldás megszületését”. Aznap, amikor Hain cikke megjelent, Denis Halliday és Hans Von Sponeck meglátogattak Londonban. Nem lepődtek meg egy politikus halálos képmutatása láttán, de keserűen panaszolták az értelmes diplomácia hiányát, amelynek el kellene vezetnie valamiféle fegyverszünet kieszközöléséhez. Világszerte, Észak-Írországtól Nepálig, azok, akik egymást terroristának és eretneknek tekintették, végül mind leültek egymással szembe egy asztalhoz. Miért nem lehet ezt most megtenni Irakban és Szíriában? Ehelyett lapos, csaknem antiszociális bőbeszédűséget tapasztalunk Cameron, Hollande, Obama és más „koalícióra kész” vezető részéről, miközben még több erőszakot követelnek, a fellegek fölül bombáznak olyan helyeket, ahol a korábbi kalandok vére még fel sem száradt. Szinte élvezik saját erőszakukat és ostobaságukat, amivel az egyetlen potenciálisan értékes szövetségesüket, Szíria kormányát akarják megdönteni.

Ebben semmi új nincs, ahogyan az alábbi, kiszivárgott brit-amerikai hírszerzési dokumentum illusztrálja:

„Annak érdekében, hogy lehetővé tegyük felszabadító (sic!) akcióinkatbizonyos kulcsszemélyeket meg kell semmisítenünk és folytatnunk kell Szíria belső zavargásainak támogatását. A CIA felkészült, és az SIS (MI6) megkísérel majd kisebb szabotázs-akciókat és meglepetésszerű rajtaütéseket szervezni Szíriában egyes személyekkel együttműködve... A félelem szükséges mértéke,... valamint a határmenti összecsapások ürügyet szolgáltatnak majd a beavatkozásra... A CIA-nak és az SIS-nek ki kell használnia ...mind a pszichológiai, mind a területi beavatkozási a képességeiket, hogy a feszültséget növeljék.”

Ezt 1957-ben írták, de írhatták volna akár tegnap is. Az imperialista világban semmi lényeges nem változik. 2013-ban a korábbi francia külügyminiszter Roland Dumas feltárta, hogy „két évvel az arab tavasz előtt” Londonban azt mondták neki, hogy Szíria ellen háborút terveznek. „Mondok Önnek valamit” – mondta a francia LPC tv-csatornának adott interjúban, „Angliában voltam más ügyben, két évvel a szíriai erőszakos cselekmények előtt. Találkoztam vezető brit hivatalnokokkal, akik bevallották nekem, hogy Szíriában valamit előkészítenek.... Nagy-Britannia lázadók bevetését tervezte Szíriában. Még azt is megkérdezték tőlem – jóllehet már nem voltam külügyminiszter –, hogy szeretnék-e részt venni... A jelenlegi eseményeknek tehát múltja van. Előkészítették, előre kialakították és megtervezték.”

Az ISIS valóban hatékony ellenfeleit – Szíria, Irán, a Hezbollah, és most Oroszország – a Nyugat démonizálja. Törökország álláspontja is problémás. NATO-tag „szövetséges”, együttműködött a CIA-val, az MI6-tal és az Öböl középkorba illő államaival a szíriai „lázdók” támogatásában, beleértve azokat is, akik ma magukat ISIS-nek nevezik. Törökország, saját régiós dominanciát akar biztosítani magának az Aszad-kormány megbuktatásával. Így Törökország támogatása hatalmas hagyományos háborút vetít előre, és a leginkább többetnikumú közel-keleti állam szörnyű feldarabolását.

Ebből a zűrzavarból – bármilyen nehéz is lenne megállapodni ebben és elérni – csak egy tűzszünet vezethet ki, különben a párizsi és bejrúti atrocitások megisméltódnak. A tűzszünettel egyidejűleg a közel-keleti erőszak legfontosabb tetteleinek és irányítóinak – az amerikaiaknak és európaiaknak – vissza kell fogniuk

radikalizmusukat, és az elidegenített muszlim közösségek felé jóhiszeműséget kell mutatniuk mindenhol, beleértve saját hazáikat is. Azonnal be kell szüntetni a fegyverek szállítását Izraelnek, és el kell ismerniük a Palesztin Államot. A palesztin ügy a térség legfekélyesebb nyílt sebe, s a felébredő iszlám szélsőségesség megalapozását gyakran erre vezetik vissza. Oszama bin Laden ezt világossá tette. Palesztina reményt ígér! Biztosíts igazságot Palesztinának és körülötte a világ meg fog változni.

Több mint 40 éve Nixon és Kissinger Kambodzsa bombázásával kiszabadították a szenvedés viharát, amiből az az ország soha nem gyógyult ki. Ugyanez érvényes a Blair-Bush páros iraki bűncselekményeire, és a NATO valamint a „koalíció” líbiai és szíriai büntetteire. Henry Kissinger tökéletes időzítéssel jelentette meg öngazoló kötetét „Világrend” satirikus címmel. Az egyik talpnyalója recenziójában Kissingert „a negyedszázadot megért világrend kialakítójának” mutatja be. Mondjuk csak ezt el a kambodzsai, a vietnami, a laoszi, a chilei és a kelet-timori embereknek, valamint „államférfisága” valamennyi áldozatának. Csak, ha mi magunk felismerjük a háborús bűnösöket köztünk, és nem tagadjuk meg magunk az igazságot, csak akkor kezd felszáradni a vér.

John Pilger, neves ausztrál származású brit újságíró blogbejegyzése 2015.november 16-án:
<http://johnpilger.com/articles/from-pol-pot-to-isis-the-blood-never-dried>

Fordította: Kleinheincz Ferenc

Impresszum

Szerkesztőbizottság

Ádám Péter
Czöndör Gyula
Ferwagner Ákos
Hajdú János
Hegyi Gyula
Hrabák András
Lugosi Győző
Morva Judit
Simon Gergely
Sipos János
Tamás Gáspár Miklós
Drechsler Ágnes

Olvasószerkesztőink:
Balla Zoltán - Gyarmati-Szabó Éva - Posváncz Etelka

e-mail: info@magyardiplo.hu

Kiadó: **Közép-Európai Fejlesztési Egyesület**
ISSN 2061-3083

Magnet Bank

IBAN: HU03 1620 0106 1160 5434 0000 0000

Magyar bankszámlaszám: 16200106-11605434

SWIFT: HBWEHUHB

az egyesület bejegyzett címe: 1088 Budapest, Múzeum u. 7. Kossuth Klub

adószáma: 18270916-1-42

Lapunkat rendszeresen
szemlézi a megújult

www.observer.hu